

DIRVA

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER

6907 SUPERIOR AVENUE, CLEVELAND, OHIO 44103

Telephone: 431-6344

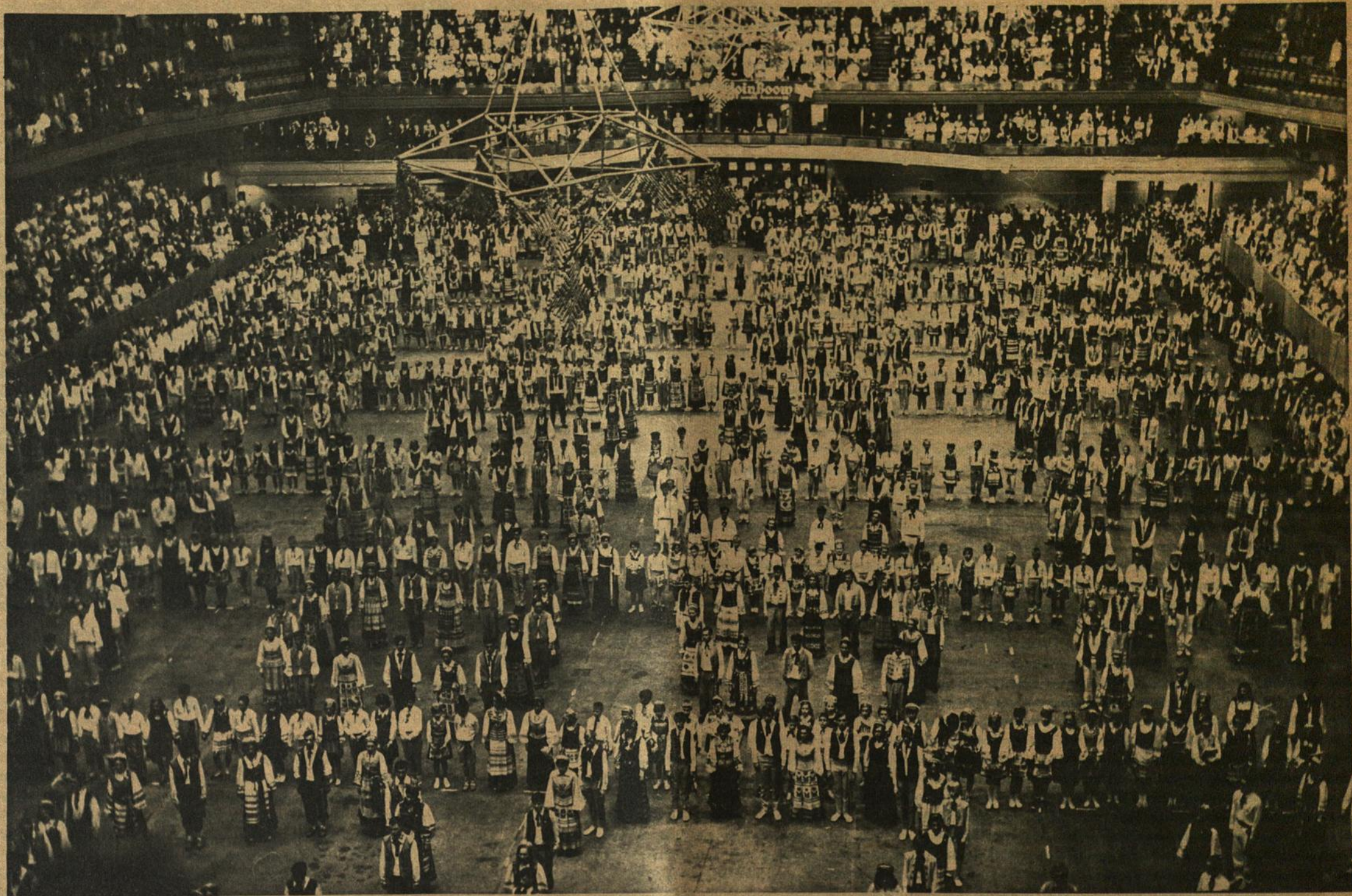
Lietuvos Laisvės Kovos Metai

LIII.

Liepa — July 12, 1968

Nr. 77

ILIUSTRUOTAS TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

DERYBOS SU SOVIETAIS DĖL ATOMINIO APSIGINKLAVIMO APRIBOJIMO BUS SUNKIOS IR ILGOS

Prezidentas Johnsonas iškilmingai pranešė, kad sovietai sutiko derėtis su amerikiečiais dėl atominio nu-

VYTAUTAS MEŠKAUSKAS

siginklavimo t. y. dėl atominio užtaisų ir priemonių jiems nugabenti į taikinių — raketų skaičiaus sumažinimo ar apribojimo. Prezidentas 'diplomatiškai' nutylėjo faktą, kad sovietai staiga susidomėjo atominio apsiginklavimo suvaržymu tik po to, kai JAV senatas paskyrė lėšų pradėti priešraketinę šio krašto apgynimo sistemą (anti-ballistic missile system), sutrumpintai ABM vadinamą. Senatui taip nutarus, po 72 valandų sovietai staiga sutiko tartis.

Kaip žinia, JAV jau seniai siekė kokio nors atominio apsiginklavimo apribojimo ir kai sovietai prieš kiek laiko paskelbė, kad jie pradėjo statyti savo ABM sistemą, amerikiečiai ir toliau laikėsi pažiūros, kad tokia sistema praktiškai negali išgelbėti nei Sovietų Sąjungos nei Amerikos nuo atominio sunaikinimo, todėl yra nereikalinga ir net žalinga, nes tik paskatina priešingą kraštą didinti savo puolamųjų atominio ginklų skaičių, kad tą apgynimo sistemą karo atveju sunaikinus ar apėjus. Dėl to buvęs Gynimo Sekretorius McNamara priešinosi visiems pasiūlymams tokią sistemą pradėti ir šiame krašte. Tačiau kiek vėliau McNamara pakeitė savo pažiūrą ir JAV pradėjo rimtai kalbėti apie skystos (thin) apsigynimo sistemos įsirengimą. Jos tikslas apginti šį kraštą ne nuo sovietų raketų, bet... būsi-

mų raudonųjų kiniečių raketų. Mat, nesitikima, kad sovietai norėtų rizikuoti savo krašto 'sunaikinimu ir pulktu Ameriką, tačiau kiniečiai galėtų tai padaryti'.

Toks argumentas, reikia sutikti, ne labai rimtai skamba ir todėl naujas Gy-

nimo Sekretorius Clark Clifford, prieš prašydamas pirmųjų 227 milijonų dolerių tam tikslui, davė suprasti, kad 'skystoji' sistema gali praversti ne tik prieš kiniečių, bet ir sovietų raketą. Senate prieš tą prašymą buvo nemaža opozicija. Visų pirma buvo argumentuojama, kad net 'tiršta' apsigynimo sistema nepajėgtų sunaikinti visų tų 780 sovietų raketų, kurios šiandien jau yra nutaikintos į šį kraštą. Antra, ji tik paskatintų sovietus tų puo-

lamųjų raketų skaičių dar daugiau padidinti.

Prieš tokią argumentaciją Cliffordas labai paprastai atsikirtu nurodydamas: "Jei jie (sovietai) išvystytų ir įsirengtų pakenčiamą ABM sistemą, o mes ne — mūsų pozicija būtų blogesnė". Tai paveikė ir senatas 52 balsais prieš 34 atmetė pasiūlymą iš gynybos biudžeto nubraukti tai sistemai numatytas lėšas. Sovietai, kuriems ginklavimasis yra dar didesnė našta negu amerikiečiams — jie išlei-

VIRŠUJE: Minia vyresniųjų ir jaunesniųjų šokėjų užpildė Chicago Amphiteatrą išpildant "Subatėlę" ir sukalbėję maldą "Apsaugok Aukščiausias", Lietuvos himnu užbaigė III Tautinių Šokių šventę.
Z. Degučio nuotrauka

džia tam tikslui per 50 milijonų dolerių, kas proporcingai jų ūkiniam pajėgumui yra daugiau negu amerikiečių išlaidos tam reikalui, įskaitant ir Vietnamo karą — į tą ėjimą atsakė pasiūlymu derėtis.

Tas mažas epizodas amerikiečių-sovietų santykiuose labai ryškiai parodo, kad sovietai skaitosi tik su nuogos jėgos faktais. Derybos bus labai ilgos ir sunkios, nes Maskva, žinia, pasisakys už nusiginklavimą, tačiau nenorės sutikti su bet kokia atominio ginklų kontrole, o pasitikėti būtų pati kvailiausia išeitis.

★

Naują pavyzdį apie derybas su sovietais davė Berlynas. Kaip žinia, Rytų Vokietija pareikalavo, kad Vakarų Vokietijos gyventojai vykdamai į to miesto vakarinę dalį turėtų savo užsienio pasus su jais — Rytų

(Nukelta į 2 psl.)

LIEPOS 14 — LIETUVIŲ SKAUTIJOS DIENA

Michigano gubernatorius George Romney liepos 14 paskelbė Lietuvos Skautų Dieną ir tą dieną Rako stovyklavietėje, kur šiuo metu vyksta V-toji Tautinė Stovykla, bus iškilmingai paminėta Lietuvos Skautijos 50 metų sukaktis. Savo proklamacijoje gubernatorius ragina Michigano valstijos gyventojus tą dieną atitinkamai pagerbti lietuvių skaites ir skautus. Nuotraukoje lietuvių skautų delegacija pas Michigano gubernatoriaus pavaduotoją William Milliken, kuriam irgi buvo iškeltas kvietimas apsilankyti stovykloje. Nuotraukoje William Milliken su skautų delegacija: Saulius Anužis, Vytas Zubrickas, Arūnas Vaitiekaitis, Algis Zaprackas, Kęstutis Atkočaitis, Robertas Arlauskas, Genutė Rūkštelytė, Valentina Hotra, Nida Bačkaitytė, Audronė Tamulionytė, Asta Šepetytė, Vida Bludžiūtė ir Ramunė Rūkštelytė.

APLANKYKIME TAUTINĘ STOVYKLĄ

Pusantero tūkstančio lietuvių skautų ir skaučių pirmadienį, liepos 8 d., susirinko į V Tautinę Stovyklą Rako stovyklavietėn, prie Custer, Mich.

Skautų ir skaučių stovyklų vadovybės kviečia visus aplankyti stovyklaujančius, ypač liepos 13 ir 14 dienomis, kada įvyks suaktyvinis laužas ir didysis paradas.

Lietuvių Seimas -- Prezidento Smetonos mirtis

Lietuvai Vaduoti Sąjungą įsteigus 1941 metais, ir 1942 metais Clevelandui tapus jos centru, čia apsigyvenus prezidentui Smetonai, jam pageidaujant, pasistengė gauti Dr. Norem'o "Timeless Lithuania" knygos rankraštį. A. Smetona norėjo patikrinti, patikslinti, ir radęs knygą labai tinkama Lietuvos bylai, pageidavo kad knygą skubiai išleistume. Pats Norem buvo padavęs ją lietuviškai spaustuvei Chicagoje, bet nesant lėšų, niekas jos leidimu nesirūpino. Patyręs apie LVS susirūpinimą, jo knygą išleisti, Dr. Norem pradžiugo.

Tuoj pat Clevelande susidarė spaudos komisija iš LVS valdybos narių knygai leisti. Patiekus knyga iliustracijų, spausdinimą pavedėm tai pačiai spaustuvei Chicagoje, kuriai Dr. Norem buvo įdavęs rankraštį; knygos tikėjimės 1943 metų pabaigoje.

Paskelbus Dirvoje tos knygos spausdinimą ir raginimą aukoti jos leidimui ir prenumeruoti, aukų gausus plaukimas labai pradžiugino A. Smetoną.

Ta pati spaudos komisija pradėjo rūpintis gauti tremtyje esančių lietuvių žurnalistų koki sudėtinį veikalą supažindinimui amerikiečių lietuvių su Sovietų klastomis Lietuvai ir to pasėkomis. Tokį veikalą pavyko gauti, pavadintą "LIETUVA TIRO-NU PANČIUOSE". Turėjom Dirvos skaitytojams įdomaus skaitymo, ir knyga išėjus (312 pusl.) visos buvo išpirtos.

Toliau, gavau iš Pietų Amerikos nuorašą Pulk. Petruičio knygos "Kaip jie mus sušaudė", atspausdinom Dirvoje lietuviškai, išvertę į anglų kalbą išleidom LVS kaštais, išplatinom amerikiečių redakcijose, skaityklose ir tarp šiaip žymių žmonių nemokamai.

Per Dirvą perleidom ir Bilio Gaidžiūno "Pakeliui į Mirtį" ir išleista knyga vėl greitai buvo išparduota.

Turint Lietuvos prezidentą savo tarpe, Olis savo vadovaujamame vykdomajame komitete patiekė mintį rengti Amerikos Lietuvių seimą. Svarbiausiu seimo kalbėtoju ir svečiu bus, suprantama, Lietuvos Respublikos Prezidentas. Seimui vieta parinkta Pennsylvania viešbutis New Yorke, data -- 1944 m. vasario 5-6 d.

Seimo skelbimai paleista paskaičiuoti.

Kartu su seimo rengimu, sustiprinus "Timeless Lithuania" knygos vą, aukos ir prenumeratos pašoko į tūkstančius dolerių. Iš spaustuovės gavom užtikrinimą, kad knyga bus gatava seimui tikrai.

Dar gausėnis stambesniomis sumomis "Timeless Lithuania" knygos rėmimas prasidėjo ėmus raginti lietuvių užsisakyti vieną knygą sau, kitą ar daugiau užpirti padovanoti savo miesto ar valstijos žymesniams amerikiečiams. Ir kad "Timeless Lithuania" bus padovanota pradedant prezidentu Rooseveltu, kabineto nariams, profesoriams, gubernatoriams, ir tt. Entuziastiška visuomenė tuos visus kaštus padengė su kaupu -- dar pirm knygos išspausdinimo.

SMŪGIS SEIMUI -- PREZIDENTO SMETONOS MIRTIS

New Yorko seimo rengimokomitetas -- Antanas Olis iš Chicago, Juozas Tysliava ir Dr. B. K. Vencius iš New Yorko, ir Dr. Tamošaitis, P. J. Žiurys suvažiavo mano namuose 1944 m. sausio 9 d., sekmadienio rytą paskutinėms smulkmenoms ir darbotvarkei paruošti. Prezidentas Smetona žadėjo tą dieną po pietų atvykti į mūsų posėdį -- ir štai, dar tik 9 val.

Kazys S. Karpis

ryto, Julius Smetona man telefonu pranešė, kad ištikus gaisrui jų gyvenamame name, jo tėvas dujomis užtroškęs, išvežtas į ligoninę ... vargu ar bus gyvas ...

Tos žinios pritrenkti, sėdom į automobilius, skubinom pas Smetonus; radom šeimą priglaustą po gaisro kaimynų namuose -- ir tuoj pat iš ligoninės telefonu pranešė, kad prezidentas Smetona mirė ...

O jis taip laukė, rengėsi seimui, ir turėjo viltį netrukus pamatyti išspausdintą "Timeless Lithuania" ... ir nesulaukė.

Vėl sugrįžę posėdžiauti, susidūrėm su klausimu: rengti seimą ar atšaukti, kas daryti? Olis tada rimtu, tvirtu balsu prabilo:

"Seimą renkim Lietuvos Prezidento gedulo ženkle. Seimo garbės viešnia turėsim Prezidento našlę!"

Niekas nei puse žodžio nepareikšėm abejonės, baigėm sutvarkyti seimo smulkmenas -- ir išsiskirstėm, visas pajėgas nukreipėm seimo pravedimui.

Vasario 5 d. plūsome New Yorko Pennsylvania viešbutyje. Visomis pusėmis girdėjosi lietuviški garsai -- ir susirinko į seimo salę per 400 atstovų

ANTRASIS SĄSKRYDIS WASHINGTONE

Karui pasibaigus 1945 metais, ir jau paaikšėjus jo išdavoms, Olis permatė būsiant naudingą lietuviams vėl suvažiuoti Washington. A.L. Misija antrą sąskrydį, taip pat su didelėmis pasekmėmis, surengė lapkričio 16-17 dienomis.

Šio sąskrydžio tikslas buvo žodžiu pranešti visuomenės atstovams apie manifestaciją San Francisco mieste. Taip pat buvo pats laikas supažindinti Kongreso atstovus su Lietuvos byla ir paremti lietuvių draugų paruoštas rezolucijas Lietuvos klausimu.

Nesiimta raginti kiekvieną senatorių ir Kongreso atstovą rašyti rezolucijas -- remta dvi: Senate, senatoriaus Willis, Kongrese -- atstovo Kelly.

Tos dvi rezolucijos iššaukė Kongreso atstovų aiškumus, nedvejotinus pareiškimus, kad Amerika negali Lietuvą parduoti Sovietams, kad Lietuvos respublikos tęstinumas JAV vyriausybės bus laikomas nepakeičiamu, kaip tai paskelbė Valst. Departmentas liepos 23 d. 1940 metais po Sovietų smurto Lietuvoje.

JAU PO PREZIDENTO SMETONOS MIRTIES

Kaip jau minėjau, šis antras sąskrydis kirtosi su ALT rengiamu vadinamu Lietuvių kongresu Chicagoje 1945 m. gruodžio 1 d. Ten pabrėžiau kaip tą sąskrydį ALT vadovybė neigė, nes ALT savo "kongresą" rengė "ne tik kad atneštų Lietuvai gerą, bet taipgi, kad svečiai ir viešnios turėtų ir linksmy valandėlių".

Gi tas sąskrydis galėjo būti visų lietuvių bendras tokiame laikotarpyje, kai jau reikėjo stipriai remti kad ir tokias priemones, kaip Willis-Kelly rezoluciją.

Tuo laikotarpiu -- po prezidento A. Smetonos mirties -- tautinė srovė, tikėdama, gal ALT vadai baigs kovą prieš prezidentą Smetoną ir prieš tautinę srovę bendrai, rodė nūro grįžti į ALT. Tačiau tarybininkai susitarimą tuo reikalu su tautininkais vilkino iki 1948 metų.

A. L. Misija, Olio pasiūlymu,

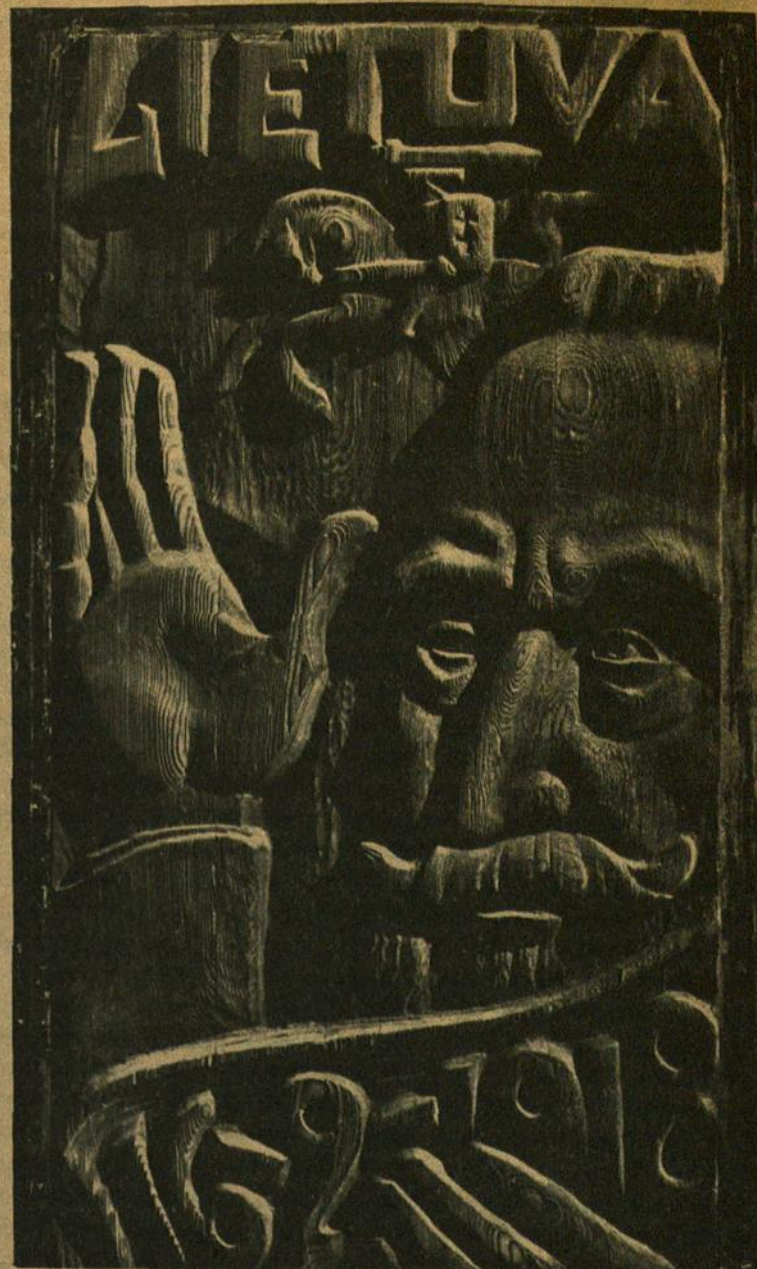
iš plataus krašto, pilnu pasiryžimu Lietuvos bylai ginti.

Organizacijos ir paskiri asmenys susiuntė seimui virš \$4,000 aukų Lietuvai Vaduoti Sąjungos ir vėliau Misijos veiklai tęsti.

LVS pirmininkas Dr. Tamošaitis atidarė seimą, Olis išrinktas prezidiumo pirmininku. Atitinkamu rimtumu pravesta a. a. Prezidento Smetonos atminties pagerbimas. Ponia Sofija Smetonienė numatyta laiku pasakė visus sujaudinusių kalbą ir seimas pravesta numatyta darbotvarke.

Antanas Olis, kuris pradžioje nebuvo linkęs "Timeless Lithuania" spausdinimui, seime, knygą gavus, sumanė pačią pirmutinę išleisti iš varžytinių. Juozas J. Bačiūnas, išgirdęs tokį Olio sumanymą paskelbė: Kiek už knygą bus išliūlyta, jis nuo savęs tokią pat sumą pridės -- ir taip Bačiūnui kaštavo net apie \$380, nes Brooklyno Lietuvių Moterų Draugija, neužsileisdama niekam, laimėjo knygą išliūlius iki \$380. Nuo to seimo Olis, turėdamas kam "Timeless Lithuania" padovanoti, tapo didžiausias jos platintojas.

Seimas baigtas pritaikintomis rezolucijomis. New Yorko dienraščiai plačiai apie seimą rašė. Olis išrinktas vykdomojo komiteto pirmininku toliau LVS veiklai vadovauti.

DAGYS -- "Skelbiu nepriklausomą Lietuvos valstybę..." (medis)

DERYBOS SU SOVIETAIS...

(Atkelta iš 1 psl.)

Vokietijos -- viza, kas lygu Rytų Vokietijos suverenumo pripažinimui. Kadangi iš Vakarų jokios kontraofenzivos laukti nebuvo galima, Bonnos užsienio reikalų ministeris Willy Brandt nutarė išnaudoti seną pakvietimą aplankyti Rytų Berlyne reziduojantį sovietų ambasadorių Rytų Vokietijai Abrasimovą, kuris yra ne tik ambasadorius, bet ir kompartijos CK bei jo užsienio politikos komisijos narys, atseit, didelė figūra.

Pasikalbėjimas buvo labai nuoširdus, vaišės puikios, tačiau apie Berlyno klausimą Abrasimovas atsisakė kalbėtis, aiškindamas, kad tai Rytų bei Vakarų Vokietijų tarpusavio reikalas, į kurį sovietai nenori kištis!

Po kelių dienų į Bonną vokiečius moraliai sustiprinti iš Islandijoje įvykusioje NATO užsienio reikalų ministrų konferencijos atvyko Valstybės Sekretorius Dean Rusk. Tas kancleriui Kiesingeriui ir tam pačiam Brandtui papasakojo tokį atsitikimą. 1934 m. jis, Rusk, studijavęs Berlyne ir

turėjo ten įsigijęs būrinį laivelį, kurį laikė ant kranto neprirakinęs. Vieną gražią dieną laivelis buvo pavogtas. Kai Rusk nuėjęs paskusti į policiją, nuvadoje budis vachmistras jam prikišo, kad tas, kuris savo apsilėidimu paskatina vagystę, irgi nusikalsta. "Tai buvo pamoka -- aiškino Rusk -- kuri ir šiandien yra man naudinga". Atrodo, kad tuo Rusk norėjo prikišti vokiečiams jų nepasiruošimą naujam sovietų ėjimui. Būtu gera, kad jis pats ar jo įpėdiniai tą vachmistro pamoką atsimintų ir derėdamiesi su sovietais,

HELP WANTED MALE

EPOXY LAMINATORS

to work with epoxy production tooling, a minimum of one year experience. Excellent working conditions. \$3.50 per hour to start.

APPLY IN PERSON

9AM-4 PM MONDAY-FRIDAY

ALLEN INDUSTRIES INC.

164 INDUSCO CT., TROY, MICH.

1/2 block north of 14 Mile Rd.

Between John R-Dequindre

(75-77)

SKILLED WELDER AND FABRICATOR

THE above man will work in our plant maintenance department. Must be able to read blueprints and have some general plant maintenance knowledge. Starting rate \$3.50 per hour. Excellent working conditions.

APPLY IN PERSON 9 AM-4 PM

MONDAY - FRIDAY

ALLEN INDUSTRIES INC.

164 INDUSCO CT., TROY, MICH.

1/2 block north of 14 Mile Rd.

Between John R-Dequindre

(75-77)

CUSTODIAN

TO WORK DAY SHIFT

7 A.M. TO 3:30 P.M.

EXCELLENT WORKING CONDITIONS

LIBERAL FRINGE BENEFITS

FOR INTERVIEW CALL:

PERSONNEL MANAGER

313 -- 585-2000

ALLEN INDUSTRIES INC.

164 INDUSCO CT., TROY, MICH.

1/2 block north of 14 Mile Rd.

Between John R-Dequindre

(75-77)

NEPAMIRŠKITE
ATNAUJINTI
DIRVOS
PRENUMERATĄ

GERIAUSIAI PAILSĖSIT PER SAVO ATOSTOGAS
CAPE COD - OSTERVILLE

KURORTS PRIE ATVIRO ATLANTO JŪROS
PLIAŽO -- GRAŽIOJE LIETUVIŠKOJE
JANSONŲ VASARVIETĖS VILOJE

AUDRONĖ

37 East Bay Rd., Osterville Cape Cod, Mass. 02655
Tel. (Area 617) 428-8425

- Vila Audronė yra apsupta didelio pušų, beržų ir kt. dekoratyvinių medžių parku. Daug vietos poilsiui ir žaidimams.
- Erdvūs kambariai, ramiai ir jaukiai aplinkuma.
- Visai arti šiltos srovės, privatus atviros jūros plažas (7 min. pėsčiom).
- Geras lietuviškas maistas.

Vila AUDRONĖ JAU ATIDARYTA IR PRIMA SVEČIUS.

Kreiptis tiesiai į vilą AUDRONĖ, OSTERVILLE, CAPE COD, MASS. 02655. Tel. 428-8425, MRS. MARIJA JANSONAS.

Visi maloniai kviečiami atvykti į šią gražiausią ir didžiausią Cape Cod žalumynuos paskendusią lietuvišką pajūrio vilą.

DIRVA

The Lithuanian Newspaper

Established 1915

6907 Superior Avenue, Cleveland, Ohio 44103

Telephone: 431-6344

Second-Class Postage paid at Cleveland, Ohio.
Published every Monday, Wednesday and Friday except in case
of Holidays by American Lithuanian Press Radio Ass'n
VILTIS, Inc. (Non-profit).

Subscription per year \$13.00, Single copy 10 cents.

Editor-in-chief Jonas Čiuberkis.

Prenumerata metams \$13.00, pusei metų \$7.00. Dirva išeina
tris kartus į savaitę, išskyrus šventes ir du kartus
liepos ir rugpjūčio mėnesiais.

Redaguoja:

Jonas Čiuberkis ir Vytautas Gedgaudas

PAVERGTŲJŲ TAUTŲ SAVAITĖ

Jungtinių Amerikos Valstybių Kongresas 1959 m. yra priėmęs įstatymą, pagal kurį trečioji liepos mėnesio savaitė skelbiama Pavergtųjų Tautų Savaitė. Tai t. v. Public Law 86-90, įstatymas, kasmet įpareigojantis JAV prezidentą vykdyti jį skelbiant rezoliuciją ir raginant amerikiečius prisiminti komunizmo pavergtas tautas.

Daug kam keistas atrodo tas įstatymas ir daug kam gal atrodo jis neatitinkantis "laiko dvasiai". Nesiimdami šiuo atveju svarstyti įstatymo atitiktumą tai "laiko dvasiai", norime tik pastebėti, kad šis įstatymas nėra vien tik rezoliucija, įrašyta į Kongreso "rekordus", kad tai nėra vien tik simpatijos aktas, vienu ar kitu metu pritikęs to ar kito prezidento politikos momentui. Tai yra įstatymas, kurio vykdymą turime prižiūrėti patys, t. y. pavergtųjų tautų atstovai.

Tuo įstatymu pavergtųjų tautų atstovai liepos trečiąją savaitę nesitenkina patekę į garbės prezidiumą, ar kuo kitu jaučiamai pagerbiami. Tuo įstatymu, kaip ir visais kitais įstatymais, reikia parodyti sugebėjimus ir jėgą, kaip juo geriausia pasinaudoti ir jį išnaudoti savo atstovaujamos tautos labui.

Tokiais atvejais neužtenka pasidžiaugti laikraštyje paskelbta žinia, kad, štai, ir vėl prezidentas, gubernatorius ir kiti dignitoriai skelbia proklamacijas ir primena mums, kas mes esame. Kaip tik priešingai — mes patys — komunizmo pavergtų tautų atstovai, privalome tuo įstatymu kuo daugiausia pasinaudoti ir visiems priminti, kad JAV ir kitų laisvųjų kraštų vyriausybės mums skolingos ne vien tik rezoliucijų, bet ir daug didesnės paramos.

Kaip priminti, kaip savo valią pademonstruoti, priklauso nuo vietos aplinkybių. Tam yra veiksmų, tam yra išrinktų komitetų ir visuomenės atstovų. Tam daugelyje vietovių ruošiamasi, tam dirbama išsijuosus.

Tik visa bėda, kad daug kur pristingame ne tik geros valios, bet ir tos minimalios politinės kovos, kurioje pagrįsta daugelis mūsų geriausių norų ir užsimojimų.

Pavergtų Tautų Savaitė skelbiama, ji yra oficialiu JAV vyriausybės aktu nustatyta. Kartu tai yra ir proga parodyti, kad suprantame to akto reikšmę ir mokame jį išnaudoti. Ypač Amerika yra geras kraštas laisvo savo valios pareiškimo parodomui ir pademonstravimui. Klausimas lieka tik toks — ar tą savo laisvą valią mokame tinkamai ir tinkamu laiku suprasti ir pademonstruoti.

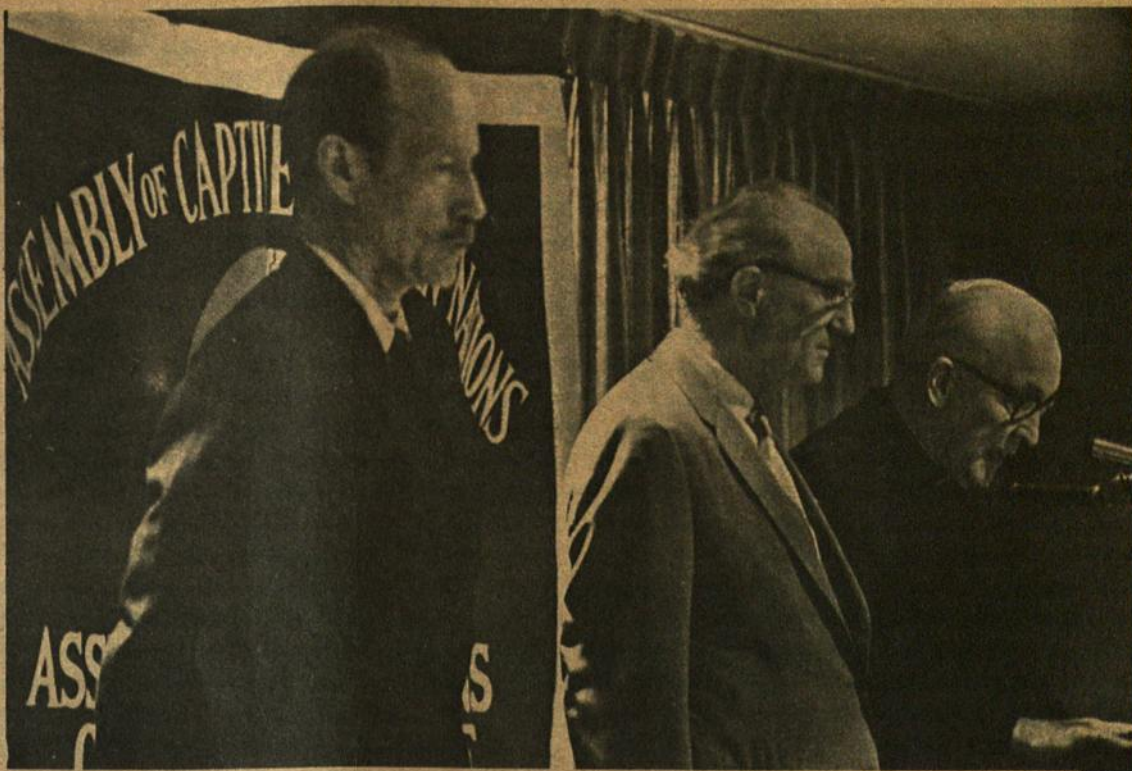
Klysta tie, kurie mano, jog ruošiamos ta proga demonstracijos įvairiuose miestuose bus tik — demonstracijos.

Klysta tie, kurie neįvertina savo kolektyvinės jėgos ir kartu neįvertina tų stebėtojų, kurie seka skaitlingai pasireiškiančius visuomenės judėjimus, tos visuomenės organizuotą, politinį subrendimą. O tai kaip tik svarbu, žvelgiant į ateitį ir ieškant draugų gyvenamojo krašto politinėse sferose.

Mums padės 1959 m. priimtas įstatymas tiek, kiek patys sugebėsime juo pasinaudoti. Pavergtųjų Tautų Savaitė yra ne vien tik tradicinis priminimas apie tokių tautų egzistenciją, bet ir egzaminas tų komunizmo pavergtų tautų atstovų laisvajame pasaulyje politinio subrendimo.

Aktorė Aldona Eretaitė, sėkmingai pravedusi tautinių šokių šventės programą. Z. Degučio nuotrauka

Pavergtųjų Europos Tautų Seimo surengtoje akademijoje Baltijos valstybių nepriklausomybės atstatymo suakcentuota paminėti invokaciją skaito prel. J. Balkūnas. Nuotraukoje iš kairės: pagrindinis kalbėtojas Christopher Emmet, PET Seimo pirm. dr. Dimitrovas ir prel. J. Balkūnas.

Vyr. Maželio nuotrauka

KODĖL TYLIMA APIE BALTIJOS VALSTYBES?

Birželio 26 d. Pavergtųjų Europos Tautų Seimo surengtoji akademija Baltijos valstybių nepriklausomybės atstatymo 50 metų suakcentuota paminėti buvo dartinės Baltijos kraštų padėties apmąstymo ir panašaus likimo tautų atstovų solidarumo pareiškimų valanda. Kalbėjo estų, latvių, lietuvių delegacijų pirmininkai (Vahter, Bērziņš, Sidzikauskas), taip pat pasisakė bulgarų lenkų bei čekų-slovakų delegacijų pirmininkai (G. Dimitrovas, S. Korbonskis, J. Lettrichas).

Pagrindinis kalbėtojas buvo Christopher Emmet, amerikietis, — ne valdinės institucijos atstovas, o privačios, — pavergtų tautų bičiuliu — organizacijos pirmininkas. Kalbėdamas ne kaip oficialios politikos aiškintojas, o tik kaip jos stebėtojas ir net kritikas, sakė:

— Fizinė geležinė uždanga, kuria komunistai apgaubė Rytinę Europą, dabar jau nebesandari, bet Baltijos valstybių atžvilgiu mes ją pakeitėm savo pačių tyliumu.

— Baltijos valstybės visi pripažino, neišskiriant nė Sovietų Sąjungos. Jungtinių Valstybių vyriausybė ir šiandien jas tebepripažįsta, — bet kiek amerikiečių tai žino?

— Prieš penkerius metus parašiau laišką į NEW YORK TIMES, nurodydamas į Jungtinių Tautų skirtingus mastus, taikomus Afrikai ir Baltijos valstybėms. Buvo smagu vėliau patirti, kad tas laiškas sujaudino idealistišką tuometinio Jungtinių Valstybių ambasadoriaus Jungtinėse Tautose Stevensono sąžinę. Bet praktikoje dar nė ligi šiol nėra jokių to padarinių.

— Toks tylos sąmokslas dėl Baltijos valstybių itin nuostabus šiais laikais, kaka taip madoj garbinti valstybingumą, kada kone šimtas naujų valstybių priimta į Jungtinių Tautų Organizaciją, jų tarpe net pusiau teapgyventų mažyčių salelių. O čia gi nušluotos į šalį senos tautos. Lietuvos atveju — net didelė sena valstybė...

— Vienas iš dabartinės pasaulio padėties paradoksų yra tai, kad tuo metu, kai Baltijos kraštai lieka nutylimi, tai apie panašiai pavergtas jų kaimynes Rytų Europoje, apie Čekoslovakiją, apie Lenkiją, apie Vengriją, Rumuniją ir kt. girdim garsinimų netgi daugiau, negu kada nors. To garsinimo priežasčių yra, ir faktai, apie kuriuos girdi-

me, turi džiuginti mūsų širdis. Matyti aiškių duomenų, kad Rytų Europai komunistų primesti režimai braška, ir kad ten esama neįveikiamo spaudimo esminių santvarkos pakeitimų kryptimi, — pakeitimų ramiau būdu, arba net ir kruvina revoliucija. Tikimės, kad gal tai įvyks ramiai. Bet, kaip bebūtų, padėčiai apraminti komunistinės valdžios verčiamos daryti nuolaidų, kad ir nenorom. Bet padėtis dar neapraminta, ir niekas, nei patys komunistai dar nežino, kuo pasibaigs nuolaidos.

— Vakary intelektualuose dabar madoj pabrėžti nacionalizmo reikšmę, tad Vakaruose dabar beveik be išimties aiškinama, kad Rytų Europoje vyksta tautinis sukilimas prieš rusų kont-

rolę. Žinoma, iš dalies tai turi reikšmės, bet nereikia pamiršti, kad toki patys nerimo ir netikrumo ženklai, kad ir silpnėsi, pasireiškia ir pačioj Sovietų Sąjungoje, o dar labiau Kinijoje. Reikšminga ir tai, kad toliausiai nuėjęs poslinkis į liberalizaciją įvyko Čekoslovakijoje, pačiame prorusiškiausiame tarp pavergtųjų kraštų.

— Tad tai, ką iš tikrųjų dabar matome, yra totalinės komunistinės santvarkos sutrikimas, tai santvarkai pamatus sukūrusios ideologijos puvimas. Tai dingimas tikėjimo, jog toji ideologija buvusi ateities banga. Dingimas tikėjimo, kurio dėka komunistai pajėgė pasiekti savo ligšiolinius laimėjimus. Jei šis komunizmo rūdijimas apsieiks

visur, tai galit būti tikri, kad jis neaplenks nė Baltijos tautų. Ir nors iš ten dar mažiau tėra tokių žinių, kaip iš kitur, lietuvių komiteto ELTOS INFORMACIJŲ TARNYBA pagauna reikšmingų dalykų netgi iš pačios komunistų spaudos.

— Taip mes nūnai ir susiduriame su paradoksu, kad vienintelė vieta pasaulyje, iš kur dar ateina laisvės bylų gerų žinių, yra kaip tik pavergtieji kraštai, kur laisvė ilgiausiai ir žiauriausiai slopinama.

★

PET Seimo plenumas minėjimo pabaigoje priėmė rezoliuciją, kurioje:

pareiškė estų, latvių ir lietuvių tautoms solidarumą jų pastangose išsiliuosuoti iš sovietinės nelaisvės,

pasizadėjo skatinti laisvo Europos susivienijimo idėją, kuriame ir Baltijos valstybės būtų neatskirtinos dalys,

pasizadėjo kreiptis į laisvojo pasaulio vyriausybes ir visuomenes ir kvieisti jas, kad suprastų Baltijos valstybės padarytosios neteisybės dydį, ir kad remtų jų pastangas atgauti savo laisvę,

perduoti kovojančioms Baltijos tautoms pareikškimą solidarumo, vilties ir tikėjimo, kad sovietinė tironija negali išlikti ir neišliks. (ELTA)

MALE & FEMALE

OPPORTUNITY FOR TEACHERS

MALE

INDUSTRIAL ARTS TEACHER

GRADES 9-13, 65 STUDENTS

also

MALE OR FEMALE

SPECIAL CLASS TEACHER

For the retarded (10 students)

Excellent starting salary.

Apply call or write

LENOX PUBLIC SCHOOL

Lenox, Mass.

413 — 637-0204

(76-80)

PUBLIC LAW 86-90

Providing for the designation of the third week of July as "CAPTIVE NATIONS WEEK"

Adopted by the 86th Congress of the United States of America in July, 1959.

Whereas the greatness of the United States is in large part attributable to its having been able, through the democratic process, to achieve a harmonious national unity of its people, even though they stem from the most diverse of racial, religious, and ethnic backgrounds; and

Whereas this harmonious unification of the diverse elements of our free society has led the people of the United States to possess a warm understanding and sympathy for the aspirations of peoples everywhere and to recognize the natural interdependency of the peoples and nations of the world; and

Whereas the enslavement of a substantial part of the world's population by Communist imperialism makes a mockery of the idea of peaceful coexistence between nations and constitutes a detriment to the natural bonds of understanding between the people of the United States and other peoples; and

Whereas since 1918 the imperialistic and aggressive policies of Russian communism have resulted in the creation of a vast empire which poses a dire threat to the security of the United States and of all the free peoples of the world; and

Whereas the imperialistic policies of Communist Russia have led, through direct and indirect aggression, to the subjugation of the national independence of Poland, Hungary, Lithuania, Ukraine, Czechoslovakia, Latvia, Estonia, White Ruthenia, Rumania, East Germany, Bulgaria, mainland China, Armenia, Azerbaijan, Georgia, North Korea, Albania, Idel-Ural, Tibet, Cossackia, Turkestan, North Vietnam, and others; and

Whereas these submerged nations look to the United States, as the citadel of human freedom, for leadership in bringing about their liberation and independence and in restoring to them the enjoyment of their Christian, Jewish, Moslem, Buddhist, or other religious freedoms, and of their individual liberties; and

Whereas it is vital to the national security of the United States that the desire for liberty and independence on the part of the peoples of these conquered nations should be steadfastly kept alive; and

Whereas the desire for liberty and independence by the overwhelming majority of the people of these submerged nations constitutes a powerful deterrent to war and one of the best hopes for a just and lasting peace; and

Whereas it is fitting that we clearly manifest to such peoples through an appropriate and official means the historic fact that the people of the United States share with them their aspirations for the recovery of their freedom and independence:

Now, therefore, be it

Resolved by the Senate and House of Representatives of the United States of America in Congress assembled, that the President is authorized and requested to issue a Proclamation designating the third week of July, 1959, as "Captive Nations Week" and inviting the people of the United States to observe such week with appropriate ceremonies and activities. The President is further authorized and requested to issue a similar proclamation each year until such time as freedom and independence shall have been achieved for all the captive nations of the world.

ANTROJI ŽELIGOVSKIADA

Ar apsimoka iš viso kvaršinti sau galvą tolimos praeities tyrinėjimais? Argi neturim svarbesnių, "rimtesnių", skubesių dalykų? Štai, mūsų jaunuomenė skaudžiai pergyvena šių pakrikimo laikų pasaulėžiūros lūžį, mūsų organizacijose maišatis, planų, fondų, politinių linijų painiava -- tik žmogus suspėk!

Atrodytų, jog tūkstantmečių dulkėmis apneštos apyrankės ar auskarai galėtų dar kiek palaukti, "kada turėsime laisvesnio laiko". Buvo -- nebuvo lietuvių Kijeve ar nors mėnuly, -- koks skirtumas? Ir ką tai mums padės?

Su tokia galvosena paliekame neapgintą mūsų praeitį pirmo pasitaikiusio prašalio malonei. Jei patingėsime parašyti mūsų istoriją, kaip jinai iš tiesų vystėsi, parašys ją, ir jau rašo už mus kiti, žinoma, ne mūsų naudai.

Daug svarbiau, ką gi mes, ypač išeiviai, paliksime mūsų prieaigui? Dolerių pluoštą? Na, tai puiku. Važinėsis "groovy" mašinom ir gėdinsis tėvų kalbos, pavardės, slėps net savo kilmę, kaip tai atsitiko su pirmąja mūsų valstiečių banga Pennsylvanijos kasyklose ir Chicagos skerdyklose.

Be istorijos nėra ir tautos. Kiekvienas graikų žuvų pardavėjas žino Aristotelį ir juo didžiuojasi. Kodėl gi mums iš kitų nereikalauti mus pripažinti ir įvertinti, jei to užsitarnojame?

Po karo daugelis Europos tautų tą istorijos nepaprastą reikšmę suprato. Senovės tyrinėjimų mokslas užvirė, kaip dar niekuomet.

Lenkai šiam tikslui suorganizavo net ištisą įvairių sričių žinovų armiją, ir jų susidomėjimas Baltų praeitimi tiesiog nepaprastas.

Tam klausimui tirti 1961 m. buvo įsteigta Balto-Slavų Akademijos užuomazga. Nuo 1964 m. jinai leidžia storokus metinius Aktus. Deja, kaip toliau pamatysim, tas jų susidomėjimas mums nieko gero nežada.

Filosofas Voltaire pasakoja tokį anekdotą iš jo viešėjimo pas Fridriką Didįjį. Kartą išsimaiginęs karalius pradėjęs jam dėstyti eilinių savo grobimų planą. Prancūzui taktiškai užsiminus apie tarptautinę teisę ir

Č. GEDGAUDAS

reikalą pirmiau išnagrinėti, ar ji nebūsimanti pažeista, vokiečiai rūgščiai atkirto: "Pirma užkariausiu, o vėliau mano teisininkai išrodys, jog turėjau teisę!"

Tokios pasaulėžiūros laikėsi ir Pilsudskis. Pavardčius jau išleistus Acta Baltico-Slavica (1964-65-66 m.) panašius dabarties "teisininkus" užklumpame in flagranti. Mūsų pareiga patiekti visuomenės žiniai tą neįtikėtiną jų žygį, neslepiančiam lonių ir mus ižeidžiančių faktų.

Aktuose telpa specialius skyrius pašvęstas naujai pasirodžiusios liuanistikos aptarimui. Pradėsime nuo jo.

a) J. Balyš išvaidojamas už tai, jog išdriso savo bibliografijoje "nepalankiai" apibūdinti kai kuriuos Tarybų Lietuvos leidinius. Jis, girdi, turėjęs nutylėti ir paduoti užvardinimus be komentarų. Apie žodžio laisvę ir bešališkos informacijos prievolę tie ponai, matyt, negirdėjo. Jiems vieniems tepriklauso prerogatyva mus peikti, pagal garsų lenkų motto "Co przystalo Wojewodzie, to nie tobie smrodzie". (Kas tinka Vaidai, tai ne tau, smar-daliau!).

b) Iz. Butkevičius apkalbinamas plagijatu, nes jis citavęs porą Skardžiaus sakinių nurodant šaltinio.

c) M. Gimbutienės "Bronzos kultūros apžvalga pietų rytų Baltų krašte" susilaukia dvigubos kritikos, -- anksčiau J. Dabrowski prikišo jai rimtus trūkumus -- temos išvystyme ir šaltinių parinkime, dabar vėl ją puola R. Odoj sprendamas ex cathedra, jog to veikalo "negalima pripažinti išsamium".

Man regis, jos visa kaltė, apie kurią tiesioginiai bijoma prasižioti, tai josios objektyvus mūsų pro-senelių gyvenamųjų plotų nurodymas, o jų didžiausią kasnį lenkai taikosi pasisavinti, užgrobian ten vietą nekantraujantiems lenkų pirmataakams, vis dar tebelaukiantiems už istorijos vartų.

d) V. Milaus "Tarybinės etnografijos" recenzentas M. Prokopek Iz. Butkevičiaus rašinio užvardinimą "Tradiciiniai lietuvių valstiečių gyvenamieji namai" lenkiškai verčia į "Litew-

kie tradycyjne chalupy" (Lietuvių tradicines lušnos), o kitas užvardinimas "Lietuvių valstiečių ūkiniai pastatai" verčiamas "Chlopskie budownictwo etc" (Mužikų statyba!) Valstiečius, kaip žinome, lenkų kalboje atatinka wloszanie. Tas analfabetas net lietuvių kalbos nemoka, kaip matyti iš jo pražiopsojimo pažymint "Dzūkijos moterų drabužiai" poziciją, atspausdintą su korektūros klaida draužiai, bet svarbiausia, pačią autorę M. Mastonytę jis laiko vyru rašydamas "Odzieżą interesował się" etc. "Moksliniuose" Akademinių lygio pretenzijų Aktuose tai skandalas.

e) A. E. Senno knygos "The Emergence of Modern Lithuania" recenzijoje irgi mūsų liaudis nuosekliai pravardžiuojama mužikais, "chlopi" (323 p. 329 ir kitur). Šios recenzijos pilnas įvertinimas užimtų gal dešimtį laikraščio straipsnių, todėl čia tenka apsiriboti trimis žodžiais: melagingas istorijos iškraipymas. Leiskite patiekti tik vieną pavyzdį: Želigowskio smurtas visai nutylimas, lyg jo ir nebūtų įvykę, o A. Mandelstamas, Sorbonos Universiteto profesorius, gy-nęs Vilniaus bylą prieš Lenkiją Haagos Tarptautiniame Teisme vaizduojamas, tą viską nuslepiančiant, "kolčakininkų baronu"!

f) 288 p. T. 2. to pat chlopų su bizūnu varinėtojo Prokopeko duodama net 10 puslapių fotografijų Rygos etnografinio muziejaus ekspонатų, rodančių neolito lygmens kaimiečių -- atsilikėlių "lušnas", medžio padargus, arklus, kibirus apjuostus liepų karnų lankais ir t.t. Viskas tokios primityvios kultūros ir išdirbimo, jog tiesiog gėda žiūrėti. Tos vienintėlės foto iliustracijos visuose trijuose tomuose tikslas paaikškėja, kai 292 p. trimuofaliai pabrėžiama, jog Latvijoje geležies noragai pradėta vartoti tik antroje 19 šimt. pusėje!

Taigi, suprask: anksčiau ten tebevyravo neolitas! Čia pirštu prikišamai mums įrodoma "bakužių samantų" romantikos pavojus: iš to liaudies kultūros garbinimo (lygiagrečiai nutylint tuo pat laikotarpiu atkasamas kunigaikščių nuostabaus meno karo apran-

Jaunieji šokėjai išpildo programą III-je Tautinių Šokių šventėje.

J. Garlos nuotrauka

IŠ SLA SEIMO

Chicagoje įvykusiame Susivienijimo Lietuvių Amerikoje 55-me seime liepos 1-3 d.d. Pick-Congress viešbutyje, nuotaika buvo rami. Tai pabrėžiū dėl to, kad kitais laikais, įvairiais seimais, pasitaikydavo seimai labai audringi. SLA susideda iš keleto srovių narių, kurie reikšdavo palinkimą organizuotai vyksti ir stengtis organizaciją užvaldyti.

Seimo svarbiausia pareiga yra užtvirtinti visuotinu balsavimu išrinktą Pildomąją Tarybą.

gas ir žirgų papuošalus) svetimi išveda pajuoką ir panieką, vaizduodami mus vos tik nuo medžių nulipusiais, vis dar neolite tebeskestančiais modernių laikų laukiniais, taip kaip fotografuojami Australijos čiaubuviai ar Amazonės indėnai.

Lenkijos kaime juk būtų galima prirankioti nemažiau "vertingų" ekspонатų, bet jie jais nesididžiuoja ir nerodo.

Nežiūrint minėto apvertkino mūsų kalbos nemokėjimo, recenzijų ir straipsnių tonas būdingai pasipūtęs: "pastabos" mums duodamos ponų "mokytojų" išdidžiai, iš aukšto, ir kartu su pusiau nuolaidžia šypsena, kaip mažiems vaikams, išsitepusiems uogiene.

(Bus daugiau)

KLAIDOS ATITAIŠYMAS

Dirvos Nr. 68, 6 p. "Pusbrolių slavų" straipsnyje atspausdinta: "Neužmirškime mes esame vienintelė tauta pasauly turėjusi specialų mokslo dievą Mokeščių..." Turėjo būti: "mokslo dievą Mokošių (Mokovą) bei pažangos" etc.

SLA Pildomoji Taryba užtvirtinta paskutinę seimo dieną:

Povilas P. Dargis — prezidentas, Stasys Gegužis — viceprezidentas, Bronė Pivarionienė — sekretorius, E. Mikužiūtė — išdininkas, Juozė Milleriūtė — išdo globėjas, adv. S. Briedis — išdo globėjas, dr. S. Biežis — daktaras-kvotėjas.

Iš naujųjų ateivių tik vienas Tėvynės redaktorius J. Petrėnas išrinktas. Geistiniai būtų matyti daugiau naujųjų SLA Pild. Taryboje.

Seimas užtvirtino dviem metams sekančias komisijas: Kontrolės, Įstatų, Stovio, Skundų ir Apeliacijų, Švietimo, Sveikatos, Jaunuolių ir Kanados Jaunuolių komisijas. SLA turi kuopas St. Catherine's ir Toronte.

Kadangi SLA narių daugumą sudaro senosios kartos nariai, kurių eilės mažėja, ir neperdaug naujesnių ateivių, seimas daug laiko praleido ieškojimui kelių patraukti į SLA daugiau jaunimo. Jaunuolių organizavimo darbas pavestas Algirdui Budreckiui.

Visų valdybos narių ir komisijų veiklos raportai buvo paskirai seimo priimti, su mažomis pastabomis. Plačiau apsistota ties Tėvynės klausimu. Anais laikais, kai tik SLA pradėjo gyvuoti ir augti, kai spauda Lietuvoje buvo uždrausta, ir čia atvykusieji laisvose sąlygose galėję kovoti už spaudos atgavimą, leisdami ir siųsdami į Lietuvą knygas, dabar tie patys, pesenę pradėjo seimui siųlyti organą sužlugdyti: siūlė leisti mėnesiniu, ar dvisavaitiniu, tik SLA apyskaitoms paskelbti.

Keletui delegatų iš kitos pusės nurodžius, kad šiais laikais spaudą slopinti, kai organas gali ir privalo pasitarnauti organizacijos augimui, yra nenaudinga. Tėv-

nė privalo būti gerinama, visuomeninama, tobūlinama turiniu, leidžiama panašiai gražiai kaip Dirva. Su mintimi svarstyti Tėvynės tobulinimą, jos leidimas paliktas savaitinių kaip iki šiolei. Seimai siūlyta suretinti kas trys metai. Tačiau rasta naudingesniu palikti po senovei, kas du metai.

Iš gausaus Tautiškų Centų Fondo seimas paskyrė \$100 Čiurlionio Ansamblio monografijos leidimui, \$100 Skautų Tautinei stovyklai ir \$500 Tautinių Šokių Šventės parėmimui.

1970 metais seimas numatytas rengti New Yorke. K. S. Karpus

RAŠYTOJŲ DRAUGIJOS LAUREATAI J. JANKUS IR J. ŠVAISTAS

Lietuvių Rašytojų Draugijos 1967 m. grožinės literatūros premijai skirti komisija iš pirm. Br. Railos, sekr. Alės Rūtos ir narių B. Brazdžionio, J. Tininio ir Miltono Starkaus, nerasdama nė vieno ypatingai išskirtinio veikalo, nutarė Lietuvių Fondo skiriamą \$1,000.00 sumą skelti pusiau ir skirti dviem autoriam. Balsavimo keliu premijos paskirtos JURGIUI JANKUI už dramą Peilio asmenimis ir JUOZUI ŠVAISTUI už beletristinių atsiminimų knygą Dangus debesyse.

Kadangi buvo pirmam balsavimui pasiūlyti penki kūriniai, prireikė net keturių balsavimų, kol išryškėjo laimėtojai.

Premijos bus įteiktos š. m. rugpjūčio 30 — rugsėjo 2 d.d. įvykstančio PLB seimo metu New Yorke.

NEPAMIRŠKIT
ATNAUJINTI
DIRVOS
PRENUMERATĄ

PLANINGAS TAUPYMAS

4^{3/4}%

Metinis dividendas mokamas už indėlius taupymo knygutėse.

5%

Mokamas už vienu metų taupymo laktus nuo išdavimo datos. (\$5,000.00 ar daugiau, įdedant po \$500.00)

5^{1/4}%

Mokamas už vienu metų taupymo laktus nuo išdavimo datos. (\$10,000.00 ar daugiau, įdedant po \$1,000.00)

MUTUAL Federal SAVINGS

AND LOAN ASSOCIATION OF CHICAGO

12212 WEST CERMAK ROAD ■ CHICAGO ■ VI 7-7747

OFFICE HOURS: Monday, Tuesday, Friday 9 to 4;

Thursday 9 to 8; Saturday 9 to 1; Wednesday closed.

PARKING LOT — ADJOINING OUR OFFICE BUILDING

JOHN J. KAZANAUSKAS, President

PETKUS
LAIDOJIMO ISTAIGA

MARQUETTE PARK CHICAGO
2533 W. 71 St. Tel GR 6-2345-6

CICERO ILLINOIS
1410 S. 50 Ave., Tel TO 3-2108-9

TRYS MODERNIOS KOPLYČIOS

Policijos orkestras žygiuoja Kauno gatvėmis su dir. Br. Jonušu prieky.

BRONIUS JONUŠAS SU MARŠAIS IR DAINOMIS PER GYVENIMĄ

B. JONUŠO 50 METŲ MUZIKINĖS VEIKLOS SUKAKTIS

V. ŠARKA

Vieno birželio rytas Laisvės Alėjoje, Kaune. Kiek akys užmato — gatvė pilna žygiuojančių dalinių. Dalinys po dalinio, vėliava po vėliavos. Tai eitynės, neprišimenu kokia proga, į Prezidentūros sodelį sveikinti prez. Antano Smetonos.

Tuo laiku Kaune vyko ar tik ne Tautinė Moksleivių Olimpijada ir ta proga vienos rikiuotės gretose Laisvės Alėja buvo "drebinama" ir mano kojų.

Tačiau daugybės orkestrų garsai, įvairių uniformų margumas mane ir mano draugus ėmė vesti į pagundą pabėgti iš rikiuotės ir iššono į šios nepaprastai iškilmingas eitynes žvilgtelėti. Atsiradus gerai progai iš rikiuotės metamės į šalį gatvį.

Dalinys po dalinio trenkia koja pro mus. Kiek toliau pasigirsta naujo orkestro garsai. Skambėjimas visiškai kitoks. Negirdėtas. Nelaukiame orkestro priartėjant, bet skubame jį pasitikti. Tai policijos orkestras su kapelmeisteriu Bronium Jonušu. Orkestrą sekame ir klausomės. Tai bent orkestras, nusprendžiame!

Tai buvo mano pats pirmas (ir ne paskutinis) "susitikimas" su muz. Br. Jonušu. Aš net nepagalvojau tada, kad už daug daug metų teks sėstis prie stalo ir bent paskubomis peržvelgti įdomų, kartais kietą ir nedėkingą, kartais jaudinantį ir intriguojantį muz. Br. Jonušo gyvenimo kelią. Penkios dešimt metų su maršais ir dainomis, o kiek išgyvenimų ir žmogiškos kalvarijos kelių...

Muz. Br. Jonušas gimė 1899 m. vasario 27 d. Pašilės km., Ylakių valsč., Mažeikių apskrityje. Tėvas Juozas ir motina Emilija buvo apdovanoti gausia šeima: šeimoje augo 4 dukros ir 10 sūnų. Tėtis ūkininkas ir muzikantas. Mama namų šeimininkė, audėja ir didelė dainininkė. Jaunasis Bronius, kaip mama vėliau prisimindavo, visad būdavo pirmuoju pagelbininku dainoje.

Vos 4 metų būdamas Bronius pirmą kartą išgirdęs gražiai savo tėvo brolių grojant smuiku, labai susižavėjo ir nuo to laiko vis dažniau smuiką pradėjo savo rankose "vartyti". Gi 7½ metų būdamas buvo įjungtas į savo tėvo "kape-lą".

Dešimtais metais Bronius pradėjo trompetę pūsti. 1911-14 metais Ylakiuose lankė pradinę mokyklą. Kadangi tuo pačiu metu reikė-

Kapelmeisteris Bronius Jonušas Nepriklausomos Lietuvos laikais.

K. Baulo nuotrauka

jo tėvui padėti išlaikyti ir gausią šeimą, tai grodamas vestuvėse (kurios anais laikais kelias dienas tęsėsi), Bronius daug mokyklos dienų turėjo praleisti. Tačiau šalia smuiko ar trumpetės su savimi vilkdavo ir knygas. O kad dėl daugybės praleistų pamokų iš mokyklos nepašalintų — mokyklos vedėjui rusui vis tekdavo nunešti "pyrago".

Šalia pagalbos tėčiui kapeloje Broniui teko 3 vasaras pas ūkininkus ir pieme-

nuko amato "pramokti". Į laukus ir tada nešdavosi muzikos instrumentą.

Piemenavimo metu tėvas vadovavo savo paties suorganizuotam pučiamųjų orkestrui ant keleivinio laivo "Lituanija", tuo laiku plaukiojusio tarp Liepojos ir New Yorko. Beaugančiai šeimai reikėjo daugiau paramos, todėl tėvas Broniui nutarė įsiuvesti išleisti. Nors tai buvo prieš Broniaus valią (jis norėjo vargoninku tapti), tačiau tėvas aiškiai ir griežtai nusprendė (žemaitiškai): "Vakali, moki grajite, išmoksi siūti ir turėsi gerą duoną"...

Kai tėvas pergyvenęs laivo su ledo kalnu susidūrimo avariją vėl grįžo namo — sudarė 6-7 asmenų pučiamųjų orkestrą. Bronius savaitės bėgyje siūdavo, o savaitgaliais grodavo.

Lietuvos policijos orkestras ir "Perkūno" vyrų choras koncerto metu Valstybės Teatre Kaune. Diriguoja Bronius Jonušas.

Dainavos ansamblis krikštynų metu Hanau stovykloje Vokietijoje su vadovu Br. Jonušu.

Prasidėjus I Pasauliniam karui tėvą, kaip rusų armijos atsargos puskarininkį, mobilizavo. Vyriausiam sūnui Broniui vėl atiteko šeimos išlaikymo našta. Pas siuvėją atlyginimas buvo menkas, todėl Bronius, vos 15 m. bebūdamas, pradėjo vasaros metu dirbti padieiniu darbininku pas ūkininkus. Vakaraais gi, prisiklausęs gramafono plokštelių, rašydavo savo orkestro balsams gaidas ir taip, kad jos buvo girdimos plokštelėje. Pradėjo tai iš savęs — niekeno nemokytas.

Tačiau vyresnieji bičiuliai — muzikos mėgėjai, kaip kun. B. Bardauskas, St. Petrauskas, Kl. Želvys (kaimynas) bei J. Šapyra (Ylakių vaistininko sūnus) ir kiti patarė nenutraukti mokyklos ir ragino mokytis toliau. Mamai sutikus (su sąlyga, kad iš jos nebus reikalaujama jokios materialinės pagalbos) ir bičiuliams padedant Bronius įstoja į Skuodo miesto vidurinę mokyklą. Dienomis mokykloje, o vakaraais žydelio siuvelykloje Bronius varosi pirmyn. Geradariai Pabrėžos, žinodami jo sunkią padėtį, nemokamai leido naudotis kambariu ir kitais ano meto patogumais. Venclauska kartais paremdavo pinigais. O tačiau buvo daug kartų, kad Bronius tik su duonos riekute ir dubenėliu sriubos praleisdavo dienas.

Tas tęsėsi iki vokiečių armijos užėjimo. Tada mokyklą uždarė ir vėl teko grįžti namo. Prieš pat vokiečiams užėinant, tėvas dėl nesveikatos buvo iš rusų armijos atleistas. 1916 m. Bronius perima iš tėvo orkestro vadovavimą. 1917-1918 metais jau vadovauja 8 muzikantų orkestrui, kartais jį iki 10 papildydamas. Tuo laiku orkestras jau ne tik šokiams grojo, bet atlikdavo ir koncertinių kūrinių. Ylakiuose tada veikė jaunimo būrelis, kuris rengdavo vakarus ir kitus kultūrinius subūvimus. Ratelio širdis buvo fotografas Stasys Petrauskas, tame ratelyje "sukinėjosi" ir Bronius Jonušas.

Muzikas Bronius Jonušas, šiais metais švenčias 50 metų muzikinės veiklos sukaktį.

1918 m. birželio mėn. Ylakiuose, Napoleono Vindašiaus "Teatre" (taip buvo vadinama didelė ir graži daržinė neįrengta scena) buvo surengtas vakaras su menine programa. Čia buvo suvaidinta drama "Sugriautas gyvenimas" (autorius neprisimenamas), kurioje ir Bronius pirmą kartą išbandė savo aktoriškus gabumus.

Antroje programos dalyje pirmą kartą pasirodė Br. Jonušo vadovaujamas mišrus choras (apie 35 balsų). Buvo išpildyta Sasnausko, Naujalia, Šimkaus ir kitų kūrinių. Po programos šokiams grojo "Jonušų" orkestras (jame grojo ir kiti jo broliai). Tai pirmasis įvykis, kurį Br. Jonušas skaito savo muzikinės ir kultūrinės veiklos pradžia.

1919 m. Br. Jonušas išvyksta į Rygos konservatoriją ir tampa priimtas į prof. K. Šprink trompetės klasę. Rygoje taip pat dalyvauja A. Vaičiūno vedamame lietuvių chore ir kitoje lietuviškoje veikloje. Šalia studijų konservatorijoje priimamas ir į latvių kariuomenės štabo komendantūros reprezentacinį (60 muz.) orkestrą pirmuoju kornetistu.

1920 m. vasarą į Rygą atvyko kažkoks aukštas Lietuvos vyriausybės svečias ir geležinkelio stotyje su minėtu orkestru jį pasitiko ir pirmoje eilėje stovįs kornetistas Br. Jonušas. Vos kelias Lietuvos Himno taktus pagrojus, pasakoja Br. Jonušas, staiga jį perėmė koks tai nesuprantamas ir keistas jausmas... Ašaros akyse. Groti nebepajėgė. Pirmą kartą pajuto kuo esąs... Ir kas jo tikroji Tėvynė.

1921 m. sausio 20 d. jau grįžęs Lietuvon priimamas kapelmeisteriu į I pėstininkų savanorių pulką Kaune. Čia suorganizuoja orkestrą. Pulką išformavus tais pačiais metais perkeliama į 8-tą pėst. kunigaikščio Vaidoto pulką šeduvoje (vėliau perkelta į Panevėžį bei Šiaulius). Šiame pulke Br. Jonušas ištarnauja nepilnus 14 metų. Čia šalia pučiamųjų orkestro paruošia ir mažą (apie 30 muz.) simfoninį orkestrą. Tai buvo vienintelis tokios rūšies orkestras Lietuvos kariuomenės eilėse.

1935 m. rugsėjo 20 d. paties Br. Jonušo prašymu, jis perkeliama į 3-čią pėst. Vytauto Didžiojo pulką Kėdainiuose, kur per vienus metus pulkui paruošia net 3 orkestrus: vieną iš 24 muz. Kėdainiuose, o kitus du prie pulko batalionų Raseiniuose ir Seredžioje. Be to, Kėdainiuose suorganizuoja 80 karių įgulos chorą. Iš Kėdainių pradeda važinėti Kaunan muzikos pamokoms pas muz. E. Gailevičių ir J. Talat-Kelpšą, kad pasirošus konservatorijos baigimui.

1937 m. gegužės 20 d. pereina Vidaus Reikalų Ministerijos Policijos Departamento žinion ir tampa policijos orkestro viršininku ir dirigentu. Jau rastą 35 muzikantų orkestrą padidina iki 50. Su šiuo orkestru koncertuoja per radiją, Kauno parkuose, aikštėse, įvairiose mokyklose. Taip pat dalyvauja įvairiuose paraduose, sporto šventėse, koncertuoja Palangoje, Vilniuje ir kitur.

Jau 1924 ar 1925 m. pirmą kartą paruošia karių sporto pratimams lietuviškų dainų melodijas ir jas (Nukelta į 6 psl.)

Antano Olio pastangomis Chicagoje Riverview parke buvo surengtas koncertas, kuriame Chicago vyrų choras su amerikiečių orkestru, diriguojant Br. Jonušu, išpildė lietuviškus maršus.

Dainavos ansamblio vyrų choras 1947 m. su dirigentu Br. Jonušu.

BRONIUS JONUŠAS...

(Atkelta iš 5 psl.)

su savuoju orkestru išpildo pulko sportiniuose pasirodymuose. Ar tik ne 1927 m. Šiauliuose iš pulko štabo gauna "Prezidentas Smetona" maršo gaidų partitūrą parašytą muz. E. Gailevičiaus su įsakymu išmokyti groti orkestrą. Šis įvykis Br. Jonuši iš atminties niekad neišnyko.

Kaip Br. Jonušas išsireiškė, tai būta pirmo padoresnio lietuviško maršo, kuriame panaudota liaudies daina "Du broliukai kuniagai". Lydint pulko dalinį per miestą pirmą kartą tą maršą orkestras užgrojo. Maršas labai nepatiko tuo laiku pulko vado pareigas einančiam majorui. Šis sutikęs Br. Jonušą pakelti balsu išdrožė: "Tai ką, kapelmeisteri, pradėjai dainelės groti ir nori, kad kareiviai pagal daineles žygiuotų?" Čia pat stovėjęs kapitonas dar pridėjo "Ot, "Jėgerska" tai bent maršas!..". Po to majoras pareiškė, kad grįžus pulko vadui, jis šį reikalą "sutvarkys"!

Po šio pasikalbėjimo su majoru Br. Jonušas buvo stiproka sužadintas ir užgautas. Tą pačią dieną pasiryžo sukurti maršą, kurs nebus blogesnis už "Jėgerski" ar "Stenka Razin". Ir taip gimė pirmas Br. Jonušo maršas "Kur bakūžė samanota". Šio maršo pasisekimas davė pradžią Lietuvos kariuomenėje visai eilei savų lietuviškų maršų. Br. Jonušas dar ir iki šiol yra dėkingas tam majorui, kad šis jį "pastūmėjo" kurti maršus, kurie kaip anksčiau taip ir dabar lietuvių labai šiltai buvo sutikti.

Be maršų Br. Jonušas sukūrė ir kitų, ypač orkestrinės lengvos muzikos kūrinių. Taipogi suaranžiravęs nemažai bažnytinės muzikos giesmių (naudojamu tik savo chore). Nežiūrint

viso to, Br. Jonušas savęs nelaiko kompozitorium. Jis esąs tik mėgėjas ir kūriąs savo malonumui. O jei jau lietuviškam muzikos mėgėjui jo dalykai prie širdies, tai jam tai labai malonus ir didelis atpildas.

Ateina 1940 metai. Sovietų Sąjungos armijoms žengiant per Lietuvą policijos orkestras koncertuoja Palangoje. Čia ateina įsakymas grįžti Kaunan ir orkestrą išformuoti. Paskutinis orkestro pasirodymas Kaune buvo palydint kokią tai eiseną nuo žemės ūkio Rūmų iki Vytauto Didžiojo Muziejaus. Orkestro muzikantų ir vadovo nuotakos visiškai smukę, tačiau žygiuojant pro Vidaus Reikalų Ministeriją parinkus gerą maršą ir trinkelėjus fortissimo — ministerijos 4 aukštų langai staiga užsikimšo žiūrovais. Pražygiuojanti orkestrą ir maršą tikriausiai girdėjo ir naujieji valdovai.

Po poros valandų grįžus namo Br. Jonuši jau jo laukė skubus įsakymas atvykti pas Vidaus Reikalų Ministerijos referentą. Jau vėlai vakare nuvykus pas referentą, čia buvo rastas ir vyr. politrukas kap. Kalinin. Didžiausiam nustebimui, orkestro išformavimas buvo atšauktas. Tačiau sunkumai orkestrui egzistuoti

pasunkėjo. Skirtos algos buvo labai mažos ir iš jų nebebuvo galima pragyventi. Orkestro "subyrėjimas" neišvengiamas. Br. Jonuši teko belstis pas J. Paleckį (kurį jis iš Rygos laikų pažino). Šis sutiko padėti gelbėti ir su jo parašytu laišku liepė kreiptis pas A. Venclovą (švietimo ministerį). Be to, pažadėjo pats jam tuo reikalu paskambinti.

Pagelbėjo. Tik nuvykus pas A. Venclovą šis pareiškė žinąs visą reikalą ir sutiko iš savo ministerijos lėšų orkestrui primokėti priedus. Taip orkestras išsilaukė iki 1941 m. gegužės 5 d. Pagal "vyriausybės įsakymą" tą datą orkestras buvo išformuotas.

Vokiečių armijai okupavus Lietuvą muz. Br. Jonušas vėl grįžo prie savo policijos orkestro. Tuo laiku orkestrą sudarė net 80 muzikantų. Buvo sudaryti net du orkestrai: pučiamųjų iš 60 muz. ir simfoninis iš 45 muz. Kartu veikė ir pramoginės muzikos orkestras iš 20-24 asmenų, kuriam vadovavo J. Zdanis. Veikė ir 30 vyrų choras. Daug kartų buvo koncertuojama su "Perkūno" vyrų choru.

Artėjant karo pabaigai Br. Jonušas atsidūrė Austrijoje. Gi baigus karą Kempeno lietuvių stovykloje 1945 m. suorganizuoja vyrų chorą "Lithuania". Vėliau su choru persikelia į Dillingeno liet. stovyklą. 1946 m.

keliasi į Hanau, kur perima jau be dirigento likusį šios stovyklos chorą. Choras tais pat metais išauga iki 75 dainininkų ir gauna "Dainavos" ansamblio vardą (A. Pavėjis kartą Dirvoje "Dainavos" ansamblio steigimą priskyrė muz. A. Sodeikiai).

Tai buvo mano antras susitikimas su muz. Br. Jonušu. Buvau vienas iš 75 dainininkų. "Dainavos" ansamblis su padėjėjais (choro paruošėjais) Vladu Adomavičium ir Jonu Adomaičiu, bei tautinių šokių vadove Liuda Valiukaite (dabar Imbrasiene) nudirbo labai platų kultūrinį darbą. Nesuskaitoma daugybė koncertų vokiečiams, amerikiečiams ir kelionės po įvairias lietuvių ir nelietuvių stovyklas. "Dainava" savo repertuare turėjo muzikinę pjesę "Kryžkelė" (dainų ir šokių montažas režisuotas Antano Škėmos).

Iš labiausiai man prisimintų koncertų reiktų laikyti apsilankymą Landschute, kur klausytojų dauguma buvo vokiečiai. Baigus koncertą vokiečiai rankų paspaudimu dainininkams ir šokėjams dėkojo už tokį nepaprastą ir "wunderbar" pasirodymą.

1949 m. gegužės 18 d. Br. Jonušas jau Baltimorėje, Md. Čia ir vėl su choru. 1952 m. išvyksta Chicagon ir atgaivina Alf. Gečo vadovautą vyrų chorą. Su choru išleidžia plokštelę "Tėviškos Aidai". Šalia to 5 metus dirba Chicagos aukštesnioje lituanistikos mokykloje kaip muzikos mokytojas, o Marijos vidurinėje mokykloje vienus metus kaip muzikos mokytojas ir simfoninio orkestro dirigentas. Chicagoje dar suorganizavo ir savo muzikos kapelą — šokių orkestrą.

Be visų tų daugybės darbų, kuriuos man čia teko apie muz. Br. Jonušą aprašyti, nebūtų galima praleisti ir "antraeilį" jo veiklos įvykių. Pav., Lietuvoje išdirba apie 9 metus kaip Šiaulių gimnazijos muzikos mokytojas, tos pačios gimnazijos simfoninio ir pučiamųjų orkestro vadovas. To-

Chicagos lietuvių vyrų choras su dirigentu Broniu Jonušu koncerto metu 1954 m. Clevelande. A. Stelmoko nuotrauka

liau: Sangintų šaulių būrio orkestro didžiausias pagelbininkas, Kauno vakarinių muzikos kursų (1940-1941 m.) pučiamųjų instrumentų klasės dėstytojas. Prie to dar Kauno Konservatorijos klausytojas baigęs: triūbos (trompetės) specialybę, bendrųjų dalykų — elementarinę muzikos teoriją, solfedžio, muzikos formas, harmonijos kursą, simfoninę instrumentaciją ir kapelmeisterių klėsės kursą. Pradedu, bet nespėja užbaigti kompozicijos kurso.

O kiek kartų įvairiuose muzikos konkursuose dalyvauja. Gauna pirmą premiją už maršą "Gaudžia Trimitai". Antrą premiją už "Ramovėnai žengia" maršą. Arba kad ir už Kūno Kultūros Rūmų užsakytą 1941 m. 16 sporto pratimų muziką. Tokį pat užsakymą buvo gavęs ir prof. E. Gailevičius, tačiau muz. Br. Jonušas, panaudodamas tik lietuviškas liaudies melodijas, "nunešė" Leharo, Strausso ir kitų deimantiškai išpuoštą savo mokytojo prof. E. Gailevičiaus darbą. 1958 metais Vokietijoje, Stuttgarte įgroja savo "Gaudžia trimitai" maršų plokštelę. Šių metų Tautinių šokių šventei sukūrė "Prabochių keliai" maršą ir V-tai tautinei stovyklai skaučių dainą "Aukso jubiliejus" (žodžiai I. Šerėlienės).

Tačiau muz. Br. Jonušo "kelionė per pasauly" vis tęsiasi. 1959 m. pavasary jis jau Omahoje, Nebr. Čia jau trečią kartą susitinkame. Į Omahą Br. Jonušas atvyko kaip išgelbėtojas. Mirus čia chorui vadovavusiam M. Leškiui, Omahos lietuviai pajuto, kad be choro lietuviškas gyvenimas keliaropai greičiau blės. Tačiau dėka Br. Jonušo, Omahoje vėl skamba dainos ir "Rambyno" choras stipriai dirba ne tik savųjų, bet ir amerikiečių tarpe. Šiuo metu choras pradėjo ruošti savo plokštelę.

Tai toks muz. Br. Jonušo 50 metų muzikinės veiklos

konspektas. Daug svarbių įvykių ir faktų praleista, daug įdomių prisiminimų nutylėta. Tačiau kai greitomis per tuos 50 m. perbėgi ir truputį pakalkuliuoji, labai greitai paaiškėja, kad tai būta darbingų, kietų ir ištvermingų metų grandinės.

Auksinio jubilėjaus proga ar tik netiktų užbaigti šį muz. Br. Jonušo prisiminimų žodžiais: Kas bus — kas nebus, bet žemaitis neprazus!

Dainininkų konkursas

Tradicinis Dirvos jaunųjų dainininkų konkursas šiais metais įvyks rugsėjo 28 d., Clevelande.

Dainininkai, norintieji šiame konkurse dalyvauti, kviečiami nesivėluoti ir iki rugsėjo 1 d. užsiregistruoti, pranešant balso rūšį, kur mokosi dainavimo, tikslių adresą ir pridėti vieną fotografiją, ne mažesnę kaip atvirutės didumo, tinkančią laikraščiui.

Dainininkai turės padainuoti po tris savo pačių pasirinktas dainas. Viena iš jų turi būti lietuvių kompozitorių kūrinys, kitos dvi gali būti ir svetimausių kūrinių. Dvi iš trijų dainų turi būti dainuojamos lietuviškai, o trečioji gali būti dainuojama ir originaline kalba. Visiems konkurso dalyviams bus parūpintas akomponiatorius, bet leidžiama turėti ir savo akomponiatorių.

Konkurse gali dalyvauti lietuvių kilmės moterys ir vyrai, ne vyresni kaip 28 metų amžiaus.

Konkurso laimėtoja m s skiriamos 3 premijos. Pirmoji — \$300.00, antroji — \$200.00 ir trečioji \$150.00.

Skaityk ir platink
DIRVĄ

Policijos orkestras su dirig. Broniu Jonušu 1938 m. Palangoje.

APAČIOJE: 8-to pėstininkų Vaidoto pulko orkestras su dirigentu pulko kapelmeisteriu Br. Jonušu 1929 metais koncertavęs Mažeikiuose.

NOVENA 1968

ST. ANNE'S SHRINE

Isle La Motte, Vermont

SITE OF VERMONT'S FIRST MASS AND FIRST SETTLEMENT

— 1666 —

On the shores of beautiful Lake Champlain

Sunday Masses: 8, 10, 11:15 a.m.

Daily Mass: 7:30 a.m.

Daily Devotions: (July and August): 2 p.m.

SOLEMN NOVENA TO ST. ANNE JULY 17-26

MASS EACH NIGHT and CANDLELIGHT

PROCESSION AT 8:00 P.M.

OPENING MAY 26 — CLOSING SEPT. 9

(76-77)

SCHOOL GUIDE 1968

SACRED HEART SCHOOL

Resident School for Boys—Grade 4 through 8

BROTHERS OF THE SACRED HEART

ANDOVER, MASSACHUSETTS

(63-77)

CLEVELANDE IR APYLINKĖSE

PAVERGTŲJŲ TAUTŲ SAVAITĖS MINĖJIMO TVARKA IR PROGRAMA

Minėjimas ir paradas įvyksta ketvirtadienį, liepos 18 d., 8 val. vak. Public Square aikštėje.

Visi veteranų daliniai, garbės sargybos, ginklų daliniai, tautybių grupės, skautai ir orkestrai 7:30 v. vak. punktualiai rikiuojasi paradiui prie II pasaulinio karo žuvusiems fontano, už pakalyje centrinės bibliotekos rūmų. Lietuvių grupei vadovauja ALT Clevelando skyriaus valdyba. Parado maršalu bus patriotinių iškilmų koordinatorių Chester Koch. Jį lydės tautybių vicemaršalai.

Pageidaujama, kad parado dalyviai dėvėtų tautinius drabužius arba savo organizacijų uniformas.

Požeminis garažas, esąs prie Public Auditorium, bus atidarytas parado dalyviams pasistatyti automobilius.

Parado dalyviai žygiuos East 6-ta gatve, Superior gatve iki Public Square aikštės ir čia visi praeis pro garbės svečių tribūną.

Jungtiniam tautybių chorui bus atskirta speciali vieta prie garbės svečių tribūnos. Chorą diriguos William Boehm, administratorius, o m. y. J. Stempužis. Dalyvaujančių chorų dirigentai už-

ims vietas garbės svečių tribūnoje.

Minėjimą atidarys Tautybių Sąjūdžio pirmininkas Ralph J. Perk. Sveikins gubernatorių, burmistrą ir kiti žymūs svečiai.

Clevelando dioclezijos vyskupas Ekscelencija Clarence G. Isenmann sukalbės maldą už pavergtas tautas ir uždegs Laisvės žiburį.

Pagrindinę kalbą pasakys JAV senatorius, taurus kovotojas už pavergtųjų Europos tautų laisvę, Frank J. Lausche.

Jungtinis tautybių choras su penkiais šimtais dainininkų atliks tris patriotines dainas.

Visi Clevelando lietuviai kviečiami liepos 18 d. atvykti į Public Square aikštę ir dalyvauti Pavergtųjų Tautų Savaitės minėjime. Tai turi būti didelė, įspūdinga demonstracija prieš komunizmą ir dėl laisvės tų kraštų, jų tarpe ir mūsų Lietuvos, kurie yra sovietinio komunizmo pavergti. Organizacijos su vėliavomis, garbės sargybomis, moterys su tautiniais drabužiais, skautės ir skautai, visi organizuotai ir pavieniai, prašom atvykti prie II pasaulinio karo žuvusiems fontano ir čia įsiriškuoti lietuvių grupėje paradiui. Visais Pavergtųjų Tautų Savaitės minėjimo reikalais prašom kreiptis pas ALTO pirmininką R. Kudukį (telefonu 731-1681).

• Prieš atnaujindami savo namų ar automobilių draudimus, palyginkite savo mokestį paskambindami V. Giedraičiui tel. 944-6835.

Over 50 years

as savings and home loan

specialists

ST. CLAIR SAVINGS

All savings deposited through
JULY 16th EARN

4 1/4 %

from July 1st
(current rate)

NOW 5
LOCATIONS

Main Office: 813 EAST 185th STREET • 26000 LAKE SHORE BLVD.
6235 ST. CLAIR AVENUE • 25000 EUCLID AVENUE
Savings Certificates available 6135 WILSON MILLS ROAD

Algirdas A. Žardinskas, liepos 5 d. atsisveikins su savo artimaisiais ir šeimos nariais, išvyko 5 metų karinei tarnybai į JAV marinų korpusą.

Į marinus jis buvo priimtas išlaikius reikalingus patikrinimus ir pasižymėjus rinktine fizine bei dvasine asmenybe.

Jaunam lietuvių kariui linkime sėkmės ir pasisekimo.

EXPERIENCED
PLASTIC EXTRUSION SET UP MEN
and
EXPERIENCED PLASTIC INJECTION
SET UP MEN.
Must be experienced in Colored Vinyl.
For all shifts.
Steady work. Fringe benefits
Send resume to
HOWELL INDUSTRIES
1560 E. Milwaukee, Detroit, Mich.
(67-86)

WANTED QUALIFIED
MEN
DIE SETTER
REPAIR MAN

Required for small end product manufacturing plant. Must be willing to run presses, approximately 50 per cent of time. Union shop, rate \$3.75 per hour.

CONVEYOR FITTERS
Openings in fitter A & B classifications. Must be experienced in conveyor or work. Rates, fitter A \$3.80 per hour, fitter B \$3.50 per hour.

MACHINISTS
For conveyor manufacturer. Experienced in running and setting up lathe, mill, and shaper. Short runs, permanent job.
ALL FRINGE BENEFITS, PENSION LIFE INSURANCE, BLUE CROSS.
Plant located near Chrysler Highland Park. No layoffs last 10 years. These are full time jobs. Floaters please do not apply. Contact Earl Schneider, 11630 Russell Avenue, Detroit, Mich.

SULLIVAN
EQUIPMENT CO.
(76-78)

POILSIO IR STUDIJŲ SAVAITĖ

Kaip kiekvienais metais, taip ir šiomet, Lietuvių Fronto Bičiulių Centro valdyba rengia studijų ir poilsio savaitę Dainavoje nuo liepos 28 iki rugpjūčio 4 d.

Į ją kviečiami visi. Registruotis pas Juozą Mikonį, 24526 Chardon Rd., Richmond Hts., Ohio 44143, tel. (216) 531-2190.

Studijų savaitėje bus nagrinėjama įdomi Lietuvos Nepriklausomybės paskelbimo 50 metų sukakties programa: Mūsų idėjinis turinys laiko tekmeje. Jau yra sutikę dalyvauti dr. J. Brazaitis, dr. J. Girnius, dr. J. Grinius iš Vokietijos, V. Vaitiekūnas, dr. V. Vardys ir kiti.

Įvyks literatūros meno vakaras. Jame dalyvaus solistė Danutė Stankaitytė, rašytojas A. Baronas, poetas K. Bradūnas.

• Apdraudos reikalais geriausius patarnavimus gaukite kreipdamiesi į Z. Obelenį tel. 531-2211.

PARDUODAMAS NAMAS

Vienos šeimos namas su 3 miegamaisiais, karšto vandens šildymu, geru sklypu ir garažu, yra siūlomas pardavimui už \$22,500. Namas randasi prie Chardon Rd., gražioje, medžiais apuoštoje, Euclido miesto gatvėje. Mokesčiai metams tik \$320.00.

ŠIRVAITIS
Wm. T. Byrne
Real Estate, Inc.
Namai — KE 1-4080,
įstaiga — MU 1-6100
(77-78)

PARDUODAMI SKLYPAI

50x150 Richmond Hts.

— 0 —
Didelis sklypas Euclide, tinkamas statyti kelių šeimų namui.
Tel. 481-0400.

PARDUODAMAS NAMAS

2 mieg. mūrinis, dar nebaigtas viršus. Atskirtas rūšys, mūro garažas. Sklypas 60x144.
Tel. 481-0400. (77-78)

• Lietuvių Budžių plaukiojimas ir gegužinė įvyks liepos 14 dieną. Plaukiojimo pradžia 1 val. p. p. iki 5 val. prie Naujos parapijos Neff Rd. uoste.

Gegužinės pradžia 5 val. dr. J. Mačio sodyboje, 17902 Nottingham, prie Naujos parapijos.

PARDUODAMAS NAMAS

4 mieg. mūrinis, 2 1/2 vonios, 2 1/2 aut. mūrinis garažas, Henderson thermo langai, įrengta virtuvė, kilimai ir užuolaidos, didelis svečių kambarys, puikiai sutvarkytas sodas, 6 metų, įkainuotas \$35,500.

17209 Terrymore Road, prie Neff Rd. ir N. parapijos bažnyčios.
Tel. 481-4915.

CLEVELAND
STOKERS
FOOTBALL
(SOCCER)
at the Stadium

SUN., JULY 14, 2 P. M.
Cleveland vs. St. Louis
and

WED., JULY 17, 8 P. M.
Cleveland vs. Vancouver

BLEACHER SEATS \$1.00
STUDENT TICKETS \$1.00
ALL LOWER DECK \$3.00

Tickets on sale at the Stadium
or Richman Bros.

COSMOS PARCELS EXPRESS CORPORATION

Licensed by VNESHPOSYLTORG

Pati žinomiausia ir patikimiausia firma Amerikoje, turinti daugelio metų patyrimą siunčiant

DOVANAS-SIUNTINIUS Į LIETUVĄ IR KITAS
USSR DALIS

Gavėjas nieko nemoka. Tūkstančiai klientų patenkinti. Garantuotas skubus ir tikslus pristatymas. Visi siuntiniai apdrausti. Visuose mūsų skyriuose yra gausus aukštos rūšies prekių pasirinkimas prieinamom kainom.

COSMOS PARCELS EXPRESS CORP.

affiliated with PODAROGIFTS, INC.

prima užsakymus butams giminėms gyvenantiems Lietuvoje ar Sovietų Sąjungoj, o taip pat Sovietų gamybos visokioms prekėms, jų tarpe — automobiliai, motociklai, televizijų aparatai, radijo transistoriai, magnetefonai (tape-records), kuriuos galima užsakyti per mūsų firmą.

Informacijų ir nemokamų katalogų prašykite mūsų vyriausioje įstaigoje ir visuose mūsų skyriuose.

COSMOS PARCELS EXPRESS CORPORATION

45 WEST 45th STREET. NEW YORK, N. Y. 10036

Tel. (212) 245-7905

Skyriai:

- NEW YORK N. Y. 10003 - 39 — 2nd Avenue — AL 4-5456
- NEW YORK, N. Y. 10011 — 108 W. 14th St. CH 3-3005
- BROOKLYN 11, N. Y. — 370 Union Avenue EV 4-4952
- BROOKLYN 7, N. Y. — 600 Sutter Avenue DI 5-8808
- BOSTON 18, Mass. — 271 Shawmut Avenue LI 2-1767
- SO. BOSTON 27, Mass. — 327 W. Broadway AN 8-0068
- BUFFALO 6, N. Y. — 332 Fillmore Avenue TL 6-2674
- CHICAGO, Ill. 60622 — 2222 W. Chicago Ave. BR 8-6966
- CHICAGO, Ill. 60608 — 3333 So. Halsted St. WA 5-2737
- CLEVELAND, Ohio 44134 — 5879 State Rd (216) 884-1738
- GRAND RAPIDS, Mich. — 636-38 Bridge St., N. W. Tel. GL 8-2256

- HAMTRAMCK, Mich. — 11333 Jos. Campau — 365-5255
- HARTFORD 14, Conn. — 200 Franklin Avenue. Tel. 233-8030, 246-0215

- IRVINGTON 11, N. J. — 762 Springfield Ave. ES 2-4685
- YOUNGSTOWN, Ohio 44503 — 309 W. Federal St. RI 3-0440

- LOS ANGELES 22, Calif. — 960 So. Atlantic Blvd. Tel. AN 1-2994
- LAKEWOOD, N. J. — 126 — 4th Street — FO 3-8569

- NEWARK 3, N. J. — 428 Springfield Avenue BI 3-1797
- NEW HAVEN, Conn. — 509 Congress Ave. — LO 2-1446
- PATERSON 1, N. J. — 99 Main Street — 274-6400
- PASSAIC, N. J. — 176 Market Street — GR 2-6387
- PHILADELPHIA Pa. 19122 — 1214 N. 5th St. PO 3-4818
- PITTSBURGH 3, Pa. — 1307 E. Carson St. — HU 1-2750
- SAN FRANCISCO, Calif. — 2076 Sutter St. FI 6-1571
- WATERBURY, Conn. — 905 Bank St. — PL 6-6766
- WORCESTER, Mass. — 169 Millbury Street SW 8-2868

Viešėdami Chicagoje aplankykite MAISTO IR LIKERIŲ KRAUTUVE — PARAMA

2534 WEST 69th STREET. Telefonas: RE 7-3332

Savininkai: J. JANUŠAITIS ir J. MAŽEIKA

Čia rasite didžiausią pasirinkimą vietinių ir importuotų likerų ir kitokių gėrimų, gi delikatesų skyrius stebina savo įvairumu.

Kainos žemos — Pasirinkimas didelis.

APSILANKĘ — ĮSITIKINSITE.

DIRVA

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

TAUTININKŲ PASITARIMAS CHICAGOJE

Susivienijimo Lietuvių Amerikoje seimo Chicagoje proga, liepos 2 d. vakare tautiniai veikėjai turėjo pa-

sitarimą SLA ir tautinei srovei svarbiais klausimais. Pasitarimą sukvietė ir vadovavo dr. S. Biežis, Pick-Carter viešbutyje.

Dalyvavo apie 20 veikėjų: greta chicagiečių ALTS

centro valdybos narių ir SLA veikėjų, dalyvavo keletas newyorkiečių, iš Floridos, Detroito, Clevelando ir iš Tabor Farmos.

Pasidalinta mintis apie SLA ir jo reikšmę, nes tai didžiausia nariais ir milijoniu turtu organizacija lietuviškame pasaulyje; apie tautininkų rolę Susivienijime, kuri privalėtų būti svairi ir jaučiama. Nenariai išgirdo platesnių, tikresnių žinių apie SLA ir jo tikslus.

Pasikalbėta ALT Sąjungos reikalais, apie Antano Olio 10 metų mirties sukakties minėjimą; apie Prezidento Antano Smetonos mirties 25 metų sukaktį 1969 metų sausio 9 d. Paliestas sekančio seimo 1969 metų vasarą klausimas.

Gauta pasižadėjimų prisidėti su parama Tautinių Namų statybai Chicagoje.

Apie visa tai ALTS centro valdyba praneš skyriams savo aplinkraščiais.

K. S. Karpus

E. ST. LOUIS

• Pavergtųjų tautų savaitės minėjimas St. Louis, Mo., įvyks liepos 15 d., 7 val. vakaro. Kilę iš pavergtųjų tautų bei geros valios amerikiečiai yra pakviesti

dalyvauti minėjime. Visi prašomi susirinkti prie senosios katedros ant Mississippi upės kranto, mašinų pastatymo vietoje, iš kur visi 7:30 vak. sueis į katedrą tarpreliginems apeigoms.

Iš katedros 8:30 vak. prasidės eiseną visiems rankoje nešant žvakes ir sekant juodą karstą, simboliuojantį žuvusiuosius ir pavergtas tautas. Eisena ves prie SOLDIER MEMORIAL, kur bus padėtas vainikas pavergtųjų tautų vardu ir sugiedotas JAV Himnas.

Prie Soldier Memorial kalbės Kongreso atstovas THOMAS B. CURTIS, kuris dabar kandidatuoja būti išrenkamas į senatorius ir kurį vertina priešingos partijos atstovai. Jis savo sugebėjimais yra atkreipęs visų šio krašto gyventojų dėmesį ir nusipelnęs pagarbos. Jis buvo pagrindiniu kalbėtoju per ALT S-gos seimą įvykusį St. Louis mieste.

Visi dalyvaujantieji yra prašomi apsirengti juodos ir baltos spalvos rūbais: moteris juodais sijonais ir baltomis bliuzėmis ir vyrai — baltais marškiniais ir juodomis kelnėmis.

Šiuo pavergtųjų tautų prisiminimu ir eiseną rūpi-

nasi Laisvieji draugai pavergtųjų tautų (Free Friends of The Captive Nations) organizacija, kurios pagrindiniai vadovai yra amerikiečiai — pavergtųjų tautų draugai.

• Viktorija Kikutytė, Kristupo ir Mėtos Kikučių duktė, gyvenanti Collinsville, Illinois, birželio 15 d. baigė University of Illinois Urbanoje ir įgyjo diplomą Bachelor of Sciences in Liberal Arts of Sciences. Jos mokslo pagrindinė šaka buvo psichologija, o šalutinė — sociologija.

Anksčiau ji du metus lankė mergaičių kolegiją — Lindenwood College, St. Charles, Missouri, kur profesoriauja Gražina Vokietaitė-Amonienė. Vidurinę mokyklą — High School baigė Collinsville, Ill. Be to, John Powers modeliavimo mokykla St. Louis, Missouri, jai suteikė nuopelnų pažymėjimą modeliavimo srityje.

Viktorija Kikutytė jau nuo pat mažens ėmė privačias muzikos pamokas ir piano skambinimą pagilino Lindenwood College, St. Charles, Mo. Lankydamasi vidurinę mokyklą jau modeliavo ir ligininėje savanoriškai padėjo liginis slaugyti.

ALT S-gos East St. Louis Apylinkės skyriaus kviečiama daug kartų prisidėjo prie programos sudarymo ir pravedimo pati išpildydama dalį programos. Taip pat pasireiškė ir per LB East St. Louis skyriaus parengimus, išpildydama muzikos ir meno programos dalį.

Jaunoji akademikė planuoja pagilinti įgytąsias mokslo žinias University of Illinois Urbanoje. East St. Louis ir apylinkių lietuviai sveikina naująją akademikę mokslo baigimo proga ir linki tolimesnės sėkmės.

(tb)

NEPAMIRŠKIT
ATNAUJINTI
DIRVOS
PRENUMERATĄ

LABORATORY TECHNICIAN TRAINEE

A young man to be trained as a laboratory technician with a major company manufacturing urethane foam for automotive interior trim. Minimum high school graduate some college with chemistry background helpful. Liberal fringe benefits. Will consider experienced lab technician applicants.

FOR INTERVIEW CALL:
PERSONNEL MANAGER
413 — 585-2000

ALLEN INDUSTRIES INC.
164 INDUSCO CT., TROY, MICH.
½ block north of 14 Mile Rd.
Between John R-Dequindre
(75-77)

E. CHICAGO

• Rūta Domarkaitė birželio 1 d. savo ketverių metų politinių ir humanitarinių mokslų studijas Saint Xavier College apvainikavo diplomu ir pirmuoju mokslo laipsniu.

Dirvoje ne kartą tilpo žinutės apie jos veiklą, kaip nepailstančią jūrų skautę — vadovę, "pramuštgalvę" studentę, nevengiančią jokių pareigų LSS Chicago Skyriaus Valdyboje, Pasaulio Lietuvių Studentų Atstovybės demonstracijos Jungtinėse Tautose. Ji veikli bendruomenininkė, valdybų ir Jaunimo Kongreso komisijų narė. Rūta į East Chicago provincijos kampeį atneša saulę paskaitydama ar padėkiamuodama savo ar svetimos kūrybos.

Amerikiečiai įvertino šią linksma ir pareigingą merginą, išrinkdami kolegijoje Student Chairman of the Social Science Division.

Darbą laikinai ji pasirinko teisinėje srityje, bandydama žvalgytis į politines arenas, žiūri, kur geriau galės pritaikyti savo patyrimą (yra dirbusi League of Women Voters), energiją ir įsigytas žinias.

Rūtos tėveliai, Agota ir Kazys Domarkai, yra ALT S-gos East Chicago Skyriaus aktyvūs nariai, augina dar vieną dukrelę — Rasą, kuri jau stiepiasi į saulę, lanko lituanistinę mokyklą ir, atrodo, sesutei nepasiduos. (jr)

LIETUVIŠKA
VASARVIETĖ
BANGA
CAPE COD'E, MASS.
GREAT MARSH ROAD,
CENTERVILLE, MASS.

- Prie Atlanto vandenyno, Golfo srovės šildomo garšaus Craigville Beach.
- Patogūs kambariai ir atskiri namukai, kur patiems galima gamintis valgi.
- Skanūs lietuviški valgiai.
- Grynas pušų oras ir rami vietovė poilsiui.
- Svečiams be nuosavų automobilių — transportacija į ir iš paplūdimio.
- Šalia "Bangos" randasi ežeras su paplūdimiu. Žuvavimo mėgėjams yra laivelis.

Norintieji puikiai praleisti atostogas prašomi su užsakytais kreiptis šiuo adresu:

A. Pakštienė,

BANGA,
Box 188, Centerville,
Cape Cod, Mass.
Tel. (617) 775-4633

Gausią, aktyvią ir patriotinę lietuvių šeimą išauklėjusi

JUZEFA NASVYTIENĖ,

po ilgos ir sunkios ligos, mirė Clevelande liepos 8 d.

Vilties Draugijos narius ir Dirvos rėmėjus, velionės vyrą prov. STEPONĄ NASVYČIUI, dukras ALDONĄ AUGUSTINAVIČIENĖ, BIRUTĘ SMETONIENĖ, sūnus inž. dr. ALGIRDĄ NASVYČIUI ir inž. JAUNUTĮ P. NASVYČIUI, jų šeimas ir visus artimuosius liūdesio valandoje nuoširdžiai užjaučia

Vilties Draugijos Valdyba
ir
Dirvos Redakcija

A. A.

JUZEFAI NASVYTIENEI

mirus, Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos nariams velionės vyrui prov. STEPONUI NASVYČIUI, dukroms ALDONAI AUGUSTINAVIČIENEI, BIRUTEI SMETONIENEI, sūnums inž. dr. ALGIRDAI NASVYČIUI ir inž. JAUNUČIUI P. NASVYČIUI ir šeimoms ir artimiesiems reiškia gilią užuojautą

ALT S-gos Clevelando
Skyriaus Valdyba

A + A

JUZEFAI NASVYTIENEI

mirus, giliam liūdesy pasilikusius STEPONĄ NASVYČIUI, BIRUTĘ SMETONIENĖ, ALGIRDĄ ir JAUNUTĮ NASVYČIUS su jų šeimomis ir giminėmis bei artimaisiais nuoširdžiai užjaučia

Kazimiera ir Aleksas
Laikūnai

A + A

JUZEFAI NASVYTIENEI

mirus, jos vyrui STEPONUI NASVYČIUI, dukterims, sūnums ir jų šeimoms bei giminėms gilią užuojautą reiškia

Aurelija ir Vytautas Balašaičiai,
Elena Žižniauskienė

Mielus kolegas

ALGIRDĄ ir JAUNUTĮ NASVYČIUS,

mirus jų brangiai motinai, nuoširdžiai užjaučia ir kartu liūdi

Amerikos Lietuvių Inžinierių ir
Architektų Sąjungos Clevelando
Skyrius

Staigiai mirus motinai JUZEFAI NASVYTIENEI, dukrai

BIRUTEI SMETONIENEI,

jos vyrui ir šeimai reiškiam užuojautą

Amerikos Lietuvių
Konservatorių Klubas

A. A.

JUZEFAI NASVYTIENEI

mirus, jos vyrui STEPONUI NASVYČIUI, dukterims ALDONAI AUGUSTINAVIČIENEI ir BIRUTEI SMETONIENEI, sūnums ALGIRDAI ir JAUNUČIUI NASVYČIAMS bei jų šeimoms gilią užuojautą reiškia ir kartu liūdi

Vytenis ir Liuda Čiurlioniai

Brangiai

JUZEFAI NASVYTIENEI

mirus, jos vyrui STEPONUI ir vaikams ALGIRDAI, BIRUTEI, ALDONAI ir JAUNUČIUI su šeimomis nuoširdžiausią užuojautą reiškia

Vytautas Meškauskas
ir šeima

JUZEFAI NASVYTIENEI

mirus, dukteriai BIRUTEI ir žentui JULIUI SMETONAMS, jų šeimai ir artimiesiems reiškia gilią užuojautą

Lietuvių Teisinių Draugijos
Clevelando Skyriaus
teisininkai

A. A.

AUGUSTAI DEHMS

mirus, jos dukrai E. BALCIUVIENEI, žentui, anūkei ir kitiems giminėms gilią užuojautą reiškia

Nora ir Petras Mitalai ir
Gina O'Gara